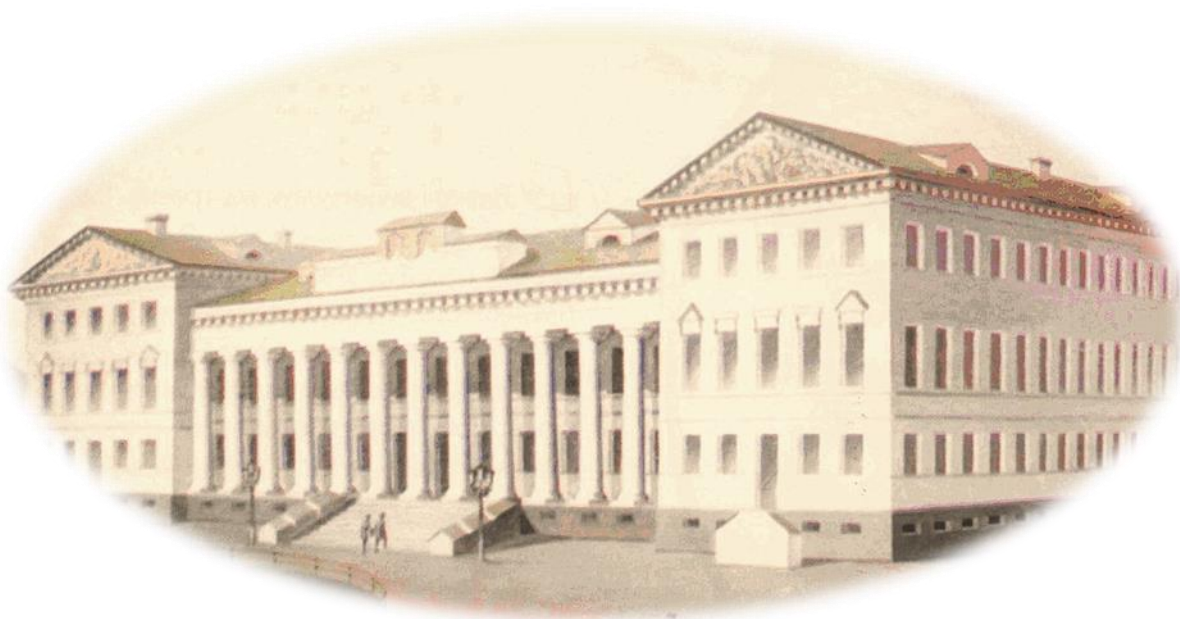

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
ТЕЛАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Я. ГОГЕБАШВІЛІ
ЯНІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**«ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ
ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ»**

**Збірник матеріалів
міжнародної науково-практичної онлайн-конференції**

24-25 травня 2023 року

Ніжин – 2023

УДК 327.8 (043.2)

П88

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 12 від 22.06.2023 р.

- П88 Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
«Публічна дипломатія в умовах сучасних глобальних викликів і загроз». /
Відповідальний редактор і упорядник В.О. Прудько. – Ніжин: НДУ ім.
М. Гоголя, 2023. – 99 с.

Збірник матеріалів присвячений проблемам сучасної дипломатії.
Містить публікації присвячені питанням особливостей розвитку
публічної дипломатії в різних країнах світу.

Збірник призначений для викладачів, вчителів, студентської молоді,
всіх, хто цікавиться сучасною дипломатією та міжнародними
відносинами.

УДК 327.8 (043.2)

© Автори статей
© НДУ ім. М. Гоголя, 2014

ЗМІСТ

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЗАСІБ ДЕМОНСТРАЦІЇ

«М'ЯКОЇ СИЛИ» ДЕРЖАВИ

<i>Кучменко Е. М.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	5
<i>Забузова О. В.</i> «УНІВЕРСИТЕТИ ЯК АКТОРИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ» – ВІД ІДЕЇ ДО ПЕРШИХ КРОКІВ ВТІЛЕННЯ	7
<i>Кретов П. В., Кретова О. І.</i> ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ТА ФЕНОМЕН ПОСТПРАВДИ.....	13
<i>Тимченко О. А.</i> ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ»	17
<i>Ващенко Ю. А.</i> КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «НАУКОВА ДИПЛОМАТІЯ».....	21

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ

ДИПЛОМАТІЇ КРАЇН СВІТУ

<i>Тодоров І. Я.</i> МОСКОВСЬКИЙ ЧИННИК ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	26
<i>Мицик Л. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	31
<i>Сідорова М. С.</i> НАГІРНО-КАРАБАСЬКА ПРОБЛЕМА ЯК ЧИННИК ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В РЕГІОНІ ПІВДЕННОГО КАВКАЗУ.....	35
<i>Земзюліна Н. І., Земзюлін І. А.</i> РОЗШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ НА БЛИЗЬКИЙ СХІД (ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ЗАСОБІВ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ).....	40
<i>Прудько В. О.</i> ПРОВІДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ПУБЛІЧНУ ДИПЛОМАТІЮ КРАЇН СВІТУ	45
<i>Момот С. М., Кучменко Е. М.</i> «БЛИЗЬКОСХІДНА КРИЗА»: ДИПЛОМАТІЯ ВИРІШЕННЯ ПАЛЕСТИНО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ	50
<i>Деркач В. В., Кучменко Е. М.</i> «КАРИБСЬКА КРИЗА»: ДИПЛОМАТІЯ РАДЯНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН.....	52
<i>Бровко А. Г.</i> СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ ВЕКТОР ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄС.....	54
<i>Васьковський О. В.</i> КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ КНР В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....	58
<i>Olesia Benchak</i> FEATURES OF THE PUBLIC DIPLOMACY'S DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF ITALY	61

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

<i>Мателешко Ю. П.</i> ІНСТИТУЦІЙНА «ТРИАДА» ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ.....	66
<i>Ляшенко К. Л., Бенчак О. Ф.</i> ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ СЕРГІЯ УСТИЧА ТА ЙОГО ВКЛАД У РОЗВИТОК ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	70
<i>Король С. П.</i> МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ МІЖ УКРАЇНОЮ І КНР	83
<i>Іщенко Д. В.</i> ПОЛІТИКА ПАМ'ЯТІ В ПУБЛІЧНІЙ ДИПЛОМАТІЇ.....	85

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ФОРМА ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

<i>Дудка Р. А.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНІЙ ДИПЛОМАТІЇ США	95
<i>Хоменко І. А.</i> ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК НАПРЯМОК ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	99
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	102

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЗАСІБ ДЕМОНСТРАЦІЇ «М'ЯКОЇ СИЛИ» ДЕРЖАВИ

Кучменко Е.М.,
*доктор історичних наук,
професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

У сучасному світі широко визнана дієвість процесів формування глобальних систем в господарській, політичній, соціальній галузях, які впливають на міжнародні відносини, що приводить, з одного боку, до більш інтенсивному формуванню спільної культури міжнародного спілкування, а з іншого – до зростання різноманіття культурного життя. Ці тенденції діють значною частиною одночасно в силу того, що вони можуть торкатися різних складових частин і рівня культурного життя.

Окрім культури, яка виявляє цілком однозначну приналежність до капіталістичного Заходу, слід виокремити і світову, міжнаціональну, індустріально-міську культуру. У загальному плані до неї відносять як художню культуру різних регіонів, яка використовує класику або твори модерну і постмодерні, так і продукцію масової культури. Як бачимо, в цій культурі поєднуються досягнення різних народів, хоча «оформлення» її бере початок переважно у західному середовищі. Визнання високої культури за звичай отримують визнання через ЮНЕСКО. Аналогічні процеси відбуваються і в суспільній думці, бо філософські і ідеологічні течії, які народжені на Заході, інтенсивно проникають у с відомість інтелігенції інших країн, вступаючи в складний синтез і симбіоз з автохтонними течіями.

Важливим компонентом загальноновизнаної політичної культури є міжнародне право, яке регулює політичні відносини між державами, міждержавні організації (перш за усе ООН), а також національно-визвольні рухи. На цьому тлі публічна дипломатія теж займає провідне місце. Розгорнуте

правове обґрунтування, а також засоби практичної реалізації принципів міжнародного культурного співробітництва викладені в документах і застосовані і діяльності ООН і ЮНЕСКО. Принципи культурного плюралізму і міжнародному плані означає самовизначення у тій або іншій мірі різних самостійних культурних спільнот ((локальні етноси, нації, регіони, цивілізації) і зберігають деяку специфіку у духовному житті. Це є об'єктивна закономірність нашого часу, яка зумовлена залученням широких народних мас до активної діяльності. І духовна культура – природна сфера їх самовираження.

Широко визнана дієвість процесів формування глобальних систем в господарській, політичній, соціальній галузях. Але яка роль культурно-цивілізаційного фактору в цьому процесі? Чи можуть культурні ареали та цивілізації Землі втрачати якості, які свідчать про їх своєрідність і ідентичність, та поглинатися глобальною економічною системою з її культурними компонентами? На фоні стійкої апологетики глобальних успіхів західного капіталізму різким дисонансом прозвучала концепція С.Хантингтона щодо конфліктів, які зростають, між цивілізаціями та їх зіткненням. Проте, Хантингтон лише «прописав» те, що було вже розкрито в багатьох працях стосовно взаємодії цивілізацій та проблематики стосовно самотності як явища, яка усе більшу поширилася у другій половині ХХ століття. З'ясувалося, що процесами глобалізації в суттєвому плані поки що охоплений вузький прошарок населення планети, інша, основна, частина народів Землі західному «культурному імперіалізму» проставить свої мови і цінності. Ісламська, індійська, китайська цивілізації зберігають свою життєздатність як основу для самовираження мас.

Для вирішення означеної проблеми можливість або неможливість появи глобальної культури багато чого залежить від того, як розуміється сама світоцілісність і, таким чином, глобальна культура або глобальна спільнота. В даний час ряд дослідників (Р.Робертсон, І.Валлерстайн, О.Долльфюс, Е.Хантінгтон), розробляючи проблеми глобальної спільності, намагаються поєднати як цивілізаційні, так і глобальні системно-функціональні фактори.

Таким чином народжується особливе розуміння світоціліності як полісистемного, багатопольярного, гетерогенного явища. Із врахуванням сучасних глобалізаційних процесів, публічній дипломатії слід виокремити окреме місце, бо вона доповнює державну політику і сприяє кращому розумінню тих процесів, які відбуваються у світі. Культурна дипломатія тут відіграє значну роль, бо як зазначав японський громадський діяч Океда у дискусії з А.Тойнбі – культура спасе світ.

Література

1. Wallerstein I. The modern world system. N.Y. 1974.
2. Robertson R. Mapping the global condition: Globalization the central conception // Theory & Cultures and Societies. 1990. Vol. 7, №.2–3. P.8, 28.

Забузова О.В.,

виконавча директорка

ГО «Київська школа дипломатичних мистецтв»,

м. Київ, Україна

[*oksana.zabuzova@gmail.com*](mailto:oksana.zabuzova@gmail.com)

«УНІВЕРСИТЕТИ ЯК АКТОРИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ» – ВІД ІДЕЇ ДО ПЕРШИХ КРОКІВ ВТІЛЕННЯ

Вплив як на окремих людей, на їх менші чи більші спільноти був, є і буде завданням для фахівців різних напрямів – від педагогів до маркетингологів, від акторів до журналістів, від філософів до політиків. Мета – різна, може мати різні масштаби дії, глибини та тривалості: спонукання до переживань і роздумів, вибір товарів в магазині чи президентів в країнах демократії, формування ментальності та світоглядів як індивідів, так і народів цілих країн [1, с. 44].

Можновладці завжди приділяли особливу увагу способам та методам формування інформаційних і культурних дискурсів задля підтвердження свого права керувати і володарювати територіями та їхнім населенням. Особливу роль і значущість в обґрунтуванні таких прав мали посилення на «історію»: як постали такі легітимаційні практики ще в давніх цивілізаціях і зберігаються в нинішніх суспільствах як один із головних елементів колективної ідентичності

докладно розглядає директор Київської школи дипломатичних мистецтв к.і.н. Дмитро Іщенко в своїй роботі ««Предки-троянці» в легендах про спільне минуле історіографічного й політичного дискурсів Англії та Франції XII-XVII сторіч» [3]. Вивчення еволюції таких практик дозволяє виявляти, відстежувати й розуміти, які суспільні актори є замовниками репрезентацій та користувачами інтерпретацій минулого, які при цьому формуються суспільні уявлення і до яких наслідків призводить розвиток конкретних дискурсів [3, с.5].

В ідейному обґрунтуванні російсько-української війни загалом усім було помітно: «Те, чим сьогодні займається Володимир Путін – це спроби переіграти історію, виправдати свою злочинну зовнішню політику щодо України, перекроїти кордони та території сусідніх держав» (переклад з рос. наш – ОЗ) [4].

Квазіісторичний «вінегрет» з фактів та вигадок був доповнений релігійними постулатами, (швидше, псевдоправославними забобонами) і щедро приправлений домішками алюзій до колективної травми Другої світової війни. Цією «стравою» було нагородовано не тільки «три братні народи», але – як виявилось, – цілий світ.

Після 24 лютого 2022 року в багатьох країнах стали помітними не тільки симпатії та співчуття до українців: міжнародне інформаційне поле виявилось густо «засіяним» російськими наративами. Перекручені комбінації фактів і вигадок, прихована та /або відверта брехня, фальш і дурні фейки про українців – російська пропаганда роками плідно й вдало працювала, не гребуючи будь-якими інсинуаціями й оманами.

Від початку повномасштабного вторгнення багато українців прагнули донести правду про жахливість і несправедливість цієї війни, в першу чергу, до самих росіян – і стабільно переконувались у безперспективності таких намагань. Незабаром проявилась й інфікованість зараженість міжнародного простору російською інформаційною бацилою. Боротьба з цим явищем буде складна, довга і важка, а теорія та практика пропаганди більше присвячені впливу на індивідів і маси, аніж його елімінації. Така наша гіпотеза вельми

суголосна із думкою відомого британського журналіста Пітера Померанцева: «Довкола вас інформаційний вірус». Щодо його «лікування та профілактики», то «... це довгий план, це треба в школі починати, в університетах. Але це можна зробити, щоб люди самі за себе думали. Ціла палітра речей потрібна. Багато нових речей треба. Просто говорити правду – недостатньо» [2].

І дійсно, попри колосальну роботу в інформаційному просторі журналістів, блогерів, «лідерів думок» і факт-чекерів, постійне спростування дезінформації, викриття маніпуляцій ЗМІ, каналами та мережами кожен і кожна з нас можуть навести чимало прикладів того, як легко входять і міцно сидять російські нарративи у світосприйнятті окремих людей і цілих народів.

Як і чим можна боротись із впливом такої потуги?

Як ми вже зазначали вище, Пітер Померанцев наголошує на ролі освіти, школи й університетів – і тут ми з ним цілком суголосні.

Впродовж неймовірно важкого 2022–2023 навчального року Київська школа дипломатичних мистецтв разом із колегами – викладачами та студентами – представниками українських університетів здійснювала реалізацію міжнародного освітнього проекту «Громадянська освіта проти дезінформації: протидія неправдивим викладам історії в міжнародній політиці та пропаганді» [5]. Близько двадцяти українських інституцій і більше десяти закордонних так чи інакше взяли в ньому участь. Лекції, дискусії, майстер-класи та симуляційні ігри, частина – за участі іноземних гостей, частина – тільки «для своїх», – були присвячені як виявленню квазіісторичних дискурсів та шляхів розповсюдження шкідливої російської пропаганди у медіапросторі різних країн і континентів, так і вивченню способів їх знешкодження та заміни на правильні та корисні для дружби та порозуміння між народами. Ця наша спільна робота показала, що міжкультурна комунікація та протидія дезінформації на міжнародному рівні потребують і загальних знань, передусім з історії та культури, (а ще бажано – мови певної країни чи регіону), – так і вивчення та розуміння їхніх суспільних поглядів та колективних ідентичностей, наявності колективних травм тощо. Агресивні гравці на міжнародній арені, –

той самий Кремль, – використовують будь-які риси культурних (особливо міжетнічних) упереджень, суперечки щодо інтерпретацій подій як історичних, так і теперішніх, тому знання і розуміння чинників механізмів розбрату і засвоєння правил для доброї міжкультурної взаємодії мають бути значною частиною теоретичних і практичних знань, необхідних для успішної роботи у міжнародному середовищі і, в тому числі, у сфері публічної дипломатії.

Учасники вищезгаданого проекту мали можливість такі знання отримувати – на додаток до своїх університетських курсів, а також випробувати себе в практичних заняттях – симуляційних іграх і реальній комунікації зі своїми закордонними візаві.

Одним з неочікуваних вражень стало усвідомлення власної україноцентричності. Можливо, не варто оцінювати його як негатив, але доцільно про це пам'ятати при взаємодії з представниками інших країн. Навіть в такий тяжкий час і за повного нам сприяння та підтримки їх погляд на нас і оцінка ситуації буде ззовні, з позицій їхніх світобачень та власних інтересів [6, 7].

Більш передбачуваним було зіткнення з тим фактом, що про нас, про Україну й українців знають небагато, якщо знають взагалі. Аналіз медіа-простору, офіційних ЗМІ, спілкування з українськими дипломатами, що працюють по закордонах, спонукають закликати міжнародників – як діючих, так і майбутніх – попередньо розвідувати і вивчати наявну про нас інформацію в тій чи іншій іноземній спільноті. Окрім вищевказаного, можна вдатись до вивчення тамтешніх підручників з історії та освітніх програм різного рівня, до соціологічних даних, а також до використання ідей та принципів роботи із закордонними аудиторіями, які пропагує Київська школа дипломатичних мистецтв та у яких практикувалися студенти – учасники проекту.

Урок третій, що є віддзеркаленням другого: українцям теж треба вивчати інші країни, їх історію та культуру, їх світогляди та традиції, особливості спілкування. Наші студенти мають високий рівень підготовки, опрацьовують багато дуже корисних фахових курсів, та досвід показав, що до реальної комунікації та взаємодії з представниками інших країн треба

готуватися конкретно і цілеспрямовано. Так, наприклад, під час телемосту з УніверситетомMakerere (Уганда) яскраво проявились як дружні настрої обидвох сторін, так і розбіжності в поглядах щодо можливості «мирних» переговорів, поставок до Африки зерна, відсутності посольства України в Уганді. Очевидною була і освітня й культурна дистанція між ровесниками, і все ж сторони вирішили продовжити спілкування – отже, місток для дружби наведено! [8] Натомість, на телемості із Університетом Кадір Хас, Туреччина [9] панувало взаєморозуміння та взаємоспівчужання: українці (студенти та викладачі ОНУ ім І.І. Мечникова) турецькою мовою висловили співчужтя з приводу катастрофічного землетрусу, турецька сторона вітала нас «Слава Україні!».

Ці кейси стали першими кроками на шляху реалізації ідеї, висловленої років зо два тому в ході бесіди творцями Київської школи дипломатичних мистецтв: «Університети як актори публічної дипломатії».

Ідея включала:

- збагачення освітніх програм, де навчаються українські міжнародники, реальною комунікацією з майбутніми іноземними колегами;
- застосунок на практиці значної частини вже отриманих знань і глибше усвідомлення того, як ще багато треба вивчати;
- краща орієнтація в професії – відтак, більш цілеспрямована та якісна до неї підготовка;
- більш повна реалізація потенціалу викладачів;
- залучення корпусу експертів та дипломатів до вишколу їх юних наступників;
- співробітництво з МЗС України для стажування студентів та їх відбору до лав кадрових дипломатів тощо.

Результатом такої взаємодії освітньо-наукової і міжнародно-дипломатичної спільнот стає те, що університети спрямовано виступають агентами впливу на міжнародній арені і вносять свій вклад в розбудову дружби

та взаєморозуміння між державами і народами як в теперішній, так і в майбутній час.

Список використаних джерел та літератури:

1. Богуш Д. О. 10 секретів політичних кампаній / Денис Олександрович Богуш. – Київ: Березовська, 2017. – 168 с.
2. Ваннек Л. Ліки від пропаганди: треба одягати медіа-презервативи – Пітер Померанцев [Електронний ресурс] / Людмила Ваннек // Радіо Свобода. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/26677944.html>.
3. Іщенко Д. В. «Предки-троянці» в легендах про спільне минуле історіографічного й політичного дискурсів Англії та Франції XII-XVII сторіч: дис. канд. іст. наук : 07.00.02 / Іщенко Дмитро Володимирович – Київ, 2016. – 226 с.
4. Михайлов В. "Манифест своего отношения к Украине". Для кого Путин написал статью об украинском народе и ждаты ли новых территориальных претензий [Електронний ресурс] / Владимир Михайлов // Настоящее время. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.currenttime.tv/a/putin-statya/31355979.html>.
5. Протидія неправдивим трактуванням історії в міжнародній політиці й пропаганді [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://diplomatic-arts.org/ua/countering-fake-histories-in-international-politics/#more-819>.
6. Lecture by James Sherr OBE "Myths and misconceptions in the debate on Russia" [Електронний ресурс] / Dmytro Ishchenko. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=cjhwIqrFUxE>.
7. Lecture by Dr. Łukasz Adamski "Relations Between Ukraine and Poland and the Debates on History" [Електронний ресурс] / Ischchenko Dmytro. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=jUeQPn0JqVvk>.
8. Ukraine-Uganda Virtual Platform Diplomacy and Non-Governmental Actors in Times of War [Електроннийресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://diplomatic-arts.org/blog/ukraine-uganda-virtual-platform/>.
9. Turkey, Ukraine, and The Black Sea Region: The Past in the Politics of the Present Turkish-Ukrainian Inter-University Virtual Platform [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://diplomatic-arts.org/blog/turkey-ukraine-inter-university-virtual-platform/>.

Павло Кретов
кандидат філософських наук, доцент
доцент кафедри філософії, соціальних та політичних наук
Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького
м. Черкаси, Україна,
ataraksia@ukr.net

Олена Кретова
кандидатка педагогічних наук, доцентка
доцентка кафедри слов'янської філології,
зарубіжної літератури та методики навчання
Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького
м. Черкаси, Україна,
ekretova@ukr.net

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ТА ФЕНОМЕН ПОСТПРАВДИ

Доповідь підготовано на основі авторських статей.

Намітимо деякі риси кореляції феноменів публічної дипломатії (ПД) та постправди в сучасному медіапросторі. Якщо інтерпретувати публічну дипломатію як «сукупність технологій та інструментів зовнішньої політики, що реалізуються в рамках діяльності політичних інститутів і акторів як державних, так і недержавних, спрямованих на реалізацію комплексної дипломатичної стратегії держави через вплив на населення зарубіжної держави з метою впливу на її політичні процеси і прийняття політичних рішень» [1, с. 3], то головним питанням видається якраз осмислення форм репрезентації й трансляції згаданого впливу. І справа навіть не в інструментальному розумінні операцій з вербальною картиною світу, малими наративами (Ж. Ліотар) чи гранднاراتивом як набором симулякрів (Ж. Бодріяр) в сучасній наративістиці. Дивним чином такий знеособлений, алгоритмізований «вплив» набуває в сучасному цифровому децентрованому та анонімізованому медіапросторі виразних нонантропоцентричних рис, притаманних тенденції до дегуманізації культури й цивілізації, позаяк апелює до досягнення політичних завдань, тлумачених вузькопрагматичної утилітарно. Це прямо вказує, на нашу думку, на присутній зв'язок ПД та когнітивних і дискурсивних механізмів постправди, яка в контексті конкузональних воєн набуває загрозливого вигляду чи не єдиної форми трансляції інформації в умовах війни дискурсів. Навіть не

звертаючись до принципу довіри (Н. Вілсон, В. Куайн, Д. Девідсон), який фіксує узгодженість реальності та суджень про неї в рамках обміну інформацією між людьми, здається очевидним, що непросто розрізнити мислення як «буття в думці» та критичне мислення, що обговорюється в науковій літературі. Мислити в межах логоцентричної традиції означає використовувати дихотомію суб'єкт-об'єкт і в рамках традиційної аристотелівської відповідної теорії істини порівнювати зміст власних суджень з наявним досвідом – емпіричним, соціальним, теоретичним. За такої інтерпретації неможливо мислити некритично, оскільки це означало б відсутність апперцепції, початкової картини світу, з якою порівнюється нова інформація. Кантіанське а priori чуттєвості чи ранні концепції Вітгенштайна («The Tractatus Logico-Philosophicus» 5.6 – «Межі моєї мови означають межі мого світу») чи його пізніша концепція мовної гри охоплюють простір думки, який є критичним і аналітичним за визначенням. Інша справа, що феномен постправди ілюструє підхід до такого простору як децентрований, антилогофоноцентричний простір «складки» чи «хори» Ж. Дельоза в інтерпретації Ю. Крістевої. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології парадоксальним чином упроваджують таке критичне мислення, яке підкреслює скептицизм як епістемологічне ставлення саме по собі як складову феномену постправди. Відсутність критеріїв розрізнення істинного й хибного, реальності, яка постає як ризоматичний об'єкт і глобальний симулякр, робить таке розуміння критичного мислення проблематизованим. У ситуації постправди процес впровадження маніпулятивного продукту особистої уяви в суспільну уяву постає як нескінченне рекурсивне розширення умовного вікна Овертона. За таких обставин критичне мислення має апелювати не до сфери фактичного й епістемологічного, а до сфери аксіології та бачення ідентичності, які лише здатні зробити реальність монолітною. Можна припустити, що «...символізм медіапростору для сучасної філософської антропології є не просто маркером специфіки сучасної ситуації та епіфеноменом прогресу науки й розвитку технологій, так би мовити, в передчутті технологічної сингулярності

(В. Віндж), а підставою соціального буття та формування уявлень про ідентичність людини у бутті і соціумі» [2, с. 44].

Ситуація постправди, коли факти «не працюють» у процесі навчання чи формування громадської думки, передбачає звернення до символічних структур культурних і мовних смислів як основи особистісної ідентичності на довербальному рівні та до ціннісних орієнтацій на дискурсивному рівні. Оскільки логіка структурує мовний опис реальності, то когнітивні засоби свідомості, передусім аналітичний підхід до інформації, є вразливими, зокрема з боку того, про що, за Вітгенштайном, слід мовчати, тобто практичної філософії як етики та аксіології. Мислити критично на даний момент означає покладатись насамперед на власну та групову ідентичність і систему цінностей.

Практика й реалізація критичного мислення в ситуації постправди передбачають для людини як носія ідентичності та системи цінностей і когнітивного агента одночасно: а) сформовані основи розумової діяльності як певної системи епістемологічних установок; б) можливість застосування цих основ для розвитку практичних навичок аналізу інформації з метою формування алгоритму такої діяльності; в) опора на цілісний світогляд як картину світу, яка б характеризувалася відкритістю, гнучкістю, орієнтацією на ефективні мотиваційні установки та поведінкові моделі, а також позитивні філософські погляди, не спираючись на скептицизм і агностицизм як концептуальні підходи до пізнання; г) розуміння вірогідності маніпулятивного характеру інформації та викривлення фактів в описі дійсності в медіапросторі; д) переживання істини дійсності як блага в ціннісній сфері та світопізнання як ставлення в гносеологічному, що ґрунтується на особистому та груповому досвіді діалогічного спілкування в рамках, зокрема, соціального інституту політики; є) усвідомлення відповідальності за суверенну пізнавальну суб'єктність і досвід критичного мислення як цінності [3].

Важливо, що феномен постправдив ПД, актуалізуючи насамперед політико-ідеологічний сегмент картини світу та опису реальності, деформує й актуальний потенційний когнітивний інтенціонал особистості в комунікації та

рецепції інформації, а також її співставлення з реальністю фактів, що може загрожувати звуженням межі світогляду людини як актора публічної дипломатії та професійної підготовки до неї поза широким гуманітарним контекстом. Таким чином, особистість стає зразковим об'єктом для ідеологічних маніпуляцій. Удавана безальтернативність феномену постправди в цифровій комунікації породжує соціальний фаталізм і зневіру, а критичне мислення передбачає підкреслену активність і суб'єктність особистості в соціальній, ідеологічній та ціннісній сферах. ПД за таких умов є загроженою і потребує не лише експлікації навичок критичного мислення, але і формування онтологічної настанови укорінення інформаційних візій в етичній та аксіологічній сферах, що неодмінно потребує постановня діалогічного (М. Бубер, С. Розенцвайг), особистісного виміру публічної дипломатії.

Список використаних джерел та літератури:

1. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина I. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 56 с.
2. Kretov, P. V., Kretova, O. I. Symbolic Lands cape of Consciousness: Manbet ween Representationalism, Functionalism and Relativism. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2017. Vol. 12. P. 40–49. DOI: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i12.119122>
3. Marchenko O.V., Kretov, P. V., Kretova, O. I., Post-truth and critical thinking : ideological implication sineducation. Human studies : a collection of scientific articles. Series of «Philosophy» Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. 2021. No. 43. P. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.43.13>

Тимченко О.А.
магістрант
факультету філології, історії та політико-юридичних наук
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна
aatima12@gmail.com

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ»

Сьогодні держави прагнуть різними засобами посилювати свій вплив у світовій політиці, формувати позитивний національний бренд на міжнародній арені та досягати вагомих результатів у транскордонному співробітництві та колективному розв'язанні глобальних проблем. Одним із потужних інструментів реалізації цих цілей виступає публічна дипломатія. Для України в умовах гібридного, а нині відкритого збройного протистояння російській агресії публічна дипломатія набуває особливого значення.

Поняття публічної дипломатії, теоретично обґрунтоване у працях провідних експертів та науковців, продовжує еволюціонувати з урахуванням новітніх трендів світової політики та міжнародного співробітництва..

Концепт «публічна дипломатія» був уведений у політико-дипломатичний дискурс наприкінці Першої світової війни як альтернатива таємній, закулісній дипломатії. У 1965 американський дипломат Едмунд Галліон надав цьому поняттю принципово нового змісту, акцентувавши увагу на розбудові платформ мережевої комунікації на державному та приватному рівнях, що включала обмін інформацією та ідеями. За словами Ніколласа Калла, «через дюжину років свого існування Інформаційне агентство Сполучених Штатів знадобилась альтернатива заспокійливому терміну «інформація» або токсичному терміну «пропаганда»: свіжий зворот мови, що мав би нове та незагрозливе значення. Термін «публічна дипломатія» Галліона охоплював усі аспекти діяльності USIA та функцію культурних обмінів, які ретельно охоронялися Державним департаментом» [12]. Тобто, Е. Галліон ввів термін "публічна

дипломатія" у новому значенні, що уможливило уникнення терміну "пропаганда", який увібрав забагато негативних конотацій [1, с. 998].

За півтора століття концепт "публічна дипломатія" змінював змістове навантаження в залежності від динаміки ситуації у світі. Відкритість, пропаганда, м'яка сила – ось основні акценти, з якими на різних етапах асоціювалась публічна дипломатія. Сьогодні цей феномен концептуалізується передусім як дво- або багатосторонній процес, що передбачає зворотній зв'язок. Одним з ключових завдань публічної дипломатії є розвиток широкої мережі комунікацій, яка створює сприятливу основу для зовнішньої політики та дипломатії в цілому [14, с. 239].

Сучасне розуміння публічної дипломатії пов'язане головним чином з концепцією "м'якої сили" (soft power) у здійсненні зовнішньополітичної діяльності. Ця концепція належить американському політологу Дж. Наю молодшому [15]. Вперше введене до наукового обігу у 1990 році, це поняття перетворилось на один з базових концептів сучасної теорії міжнародних відносин. Най зазначає, що публічна дипломатія – це засіб просування «м'якої сили» держави, яка, в свою чергу, має три джерела: 1) цінності внутрішньої політики і соціального порядку; 2) культура країни; 3) зовнішня політика. Тому публічна дипломатія покликана просувати ці три джерела «м'якої сили» за допомогою трьох методів. Перший метод – це щоденна комунікація із зарубіжною аудиторією для пояснення зовнішньої політики держави. Другий метод – здійснення кампаній, спрямованих на просування бренду держави. Третій метод – проекти, спрямовані на побудову рівних взаємин між країнами [3, с. 5]. Дж. Най також запропонував концепцію "розумної сили" (smartpower), яка полягає у балансуванні між "жорсткою" (hard power) (насамперед йдеться про військові спроможності держави) та "м'якою" силами.

Якщо теоретичні дослідження потенціалу "м'якої сили" у світовій політиці західним науковим співтовариством мають системний характер [13; 16], то в українській науці вони є новим трендом, який помітно активізувався в останнє десятиліття [2; 5; 6; 7; 9; 11].

При цьому провідним інструментом імплементації "м'якої сили" України визнається саме публічна дипломатія. Вітчизняні дослідники трактують публічну дипломатію як «урядову діяльність, яка спрямовується на просування національних інтересів та національної безпеки через розуміння, інформування і справляння впливу на зарубіжні аудиторії, а також розширення двосторонніх відносин та міждержавного діалогу з іншими країнами» [8, с. 148]. За визначенням О. Висоцького, «публічна дипломатія є сукупністю технологій та інструментів зовнішньої політики, що реалізуються в рамках діяльності політичних інститутів і акторів як державних, так і недержавних, спрямованих на реалізацію комплексної дипломатичної стратегії держави через вплив на населення зарубіжної держави з метою впливу на її політичні процеси і прийняття політичних рішень» [3, с. 3]. «Українська дипломатична енциклопедія» подає наступне визначення публічної дипломатії: «...міжнародна діяльність, спрямована на публічне представництво інтересів держав або легітимних інституцій (урядових установ, недержавних громадських організацій та окремих індивідів) у міжнародних відносинах». Публічна дипломатія також визначається як «діяльність офіційних урядових установ, спрямована на формування міжнародного комунікативного середовища з метою позитивного сприйняття й розуміння зовнішньої політики держави та протидії негативному позиціонуванню» [4, с. 334-335].

Зasadничі принципи та методи цього феномену віддзеркалені у «Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки». Документ концептуалізує публічну дипломатію як «систему заходів, за допомогою яких держава комунікує з громадськістю інших держав та впливає на формування суспільної думки населення інших країн для просування своїх національних інтересів і реалізації зовнішньополітичних цілей» [10, с. 9].

Отже, аналіз теоретико-методологічних засад публічної дипломатії як інструменту просування «м'якої сили» має стати основою подальшого дослідження її ролі у політиці США з підтримки демократизаційних процесів в Україні.

Список використаних джерел та літератури:

1. Балабанов К., Трофименко М. Публічна дипломатія як відповідь на виклики сучасності. Україна дипломатична, 2013. Вип. 14, 989–1021.
2. Белоусова Н. Б. «М'яка» сила як потенціал зовнішньополітичного впливу держави. Актуальні проблеми міжнародних відносин, 2012, Вип. 107, Ч. 1, 148–151.
3. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина I. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020, 56 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vysotskyi_Oleksandr/Publichna_dyplomatiia_konспект_lektsii_Chastyna_I.pdf
4. Дипломатія публічна. Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. / редкол.: Л. В. Губерський (гол.) та ін. Київ : Знання України, 2004, Т. 1.
5. Коротков Д. Концепція «м'якої сили» в контексті зовнішньополітичної стратегії України. Грані, 2015, No 3(119), 13–17.
6. Левченко О. В. Реалізація «м'якої сили» для просування національних інтересів. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, 2014, No 3(52), 40–44.
7. Нікулішин Н. Основні підходи до розкриття змісту поняття «м'яка сила» у сучасній вітчизняній науці. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, 2014, Вип. 26, 32–37.
8. Руднева В. Публічна дипломатія: теоретичні основи застосування нової інформаційно-комунікаційної технології в державному управлінні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 2012, № 1.
9. Семченко О. «М'яка сила» держави як потенціал іміджу України. Політичний менеджмент, 2012, No 4–5, 265–272.
10. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021-2025. 31 с. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
11. Фесик О. Категорія «м'яка сила» у дослідженнях міжнародних відносин. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 2015, No 11, 196–209.
12. Cull, N. J. (2006). Public diplomacy before Gullion: the evolution of a phrase. USC Center on Public Diplomacy. URL: <https://www.uscpublicdiplomacy.org/blog/publicdiplomacy-gullion-evolution-phrase>
13. Melissen J. (2005). The new public diplomacy: soft power in international relations. New York : Palgrave Macmillan, 246 p.
14. Mytsyk, L. Specifics of the development of digital diplomacy as a direction of public diplomacy. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин.

- Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 05-06 листопада 2021 р., м. Дніпро. / ред. кол.: І.В. Іщенко, І.К. Головка, П.Г. Петров. Дніпро: ПрінтДім, 2021, 384 с., С.238-243
15. Nye J. (1990). Soft Power . Foreign Policy, No. 80, Twentieth Anniversary. Autumn. P. 153-171.
URL:<https://www.jstor.org/stable/1148580?origin=crossref&seq=1>
16. Nye, J. (2004). Soft Power: the means to success in World Politics. N.Y.: Perseus Publishing.
URL:https://www.academia.edu/28699788/Soft_Power_the_Means_to_Success_in_World_Politics_Joseph_S_Nye_Jr?auto=download

Ващенко Ю.А.

магістрант

*факультету філології, історії та політико-юридичних наук
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*

м. Ніжин, Україна

vashchenko1917@gmail.com

Концептуалізація поняття «наукова дипломатія»

Єдиної загально визнаної дефініції наукової дипломатії у сучасній політології не існує. У найпростішому вигляді вона концептуалізується як «використання наукового співробітництва між націями для вирішення загальних проблем, з якими стикається людство ХХІ століття, і для побудови конструктивного міжнародного партнерства» [5, с. 9].

Домінуюче розуміння наукової дипломатії полягає в її ототожненні з науковою співпрацею між державами з міністерствами закордонних справ (МЗС) як основними інституційними акторами. Проте, як зазначає М. Миронова, сьогодні «вчені відходять від вузького розуміння дипломатії як офіційного міждержавного процесу. По-перше, наукова дипломатія проводиться міжнародними державними службовцями в таких міжнародних організаціях, як Світовий банк, агенції ООН. По-друге, на національному рівні вони доповнюються державними діячами в галузі охорони здоров'я, телекомунікацій, транспорту, енергетики, права та юстиції, які створюють трансурядові політичні мережі зі своїми іноземними державними колегами. По-третє, деякі науковці завдяки своїй професійній діяльності та

інтернаціоналізації наукових асоціацій стали водночас і науковими дипломатами. Класичними прикладами є Пагвоські конференції з науки та світових справ (PugwashConferencesonScienceandWorldAffairs) для розвитку та підтримки використання наукового досвіду, базованого на фактах формування політики щодо ризиків, пов'язаних із ядерною війною та зброєю масового знищення»[1, с.74].

По суті, наукова дипломатія виконує, триєдине завдання:

-по-перше, активне міжнародне наукове співробітництво суттєво розширює можливості самих вчених, відкриваючи їм доступ до глобального банку знань та ідей та арсеналу засобів, здебільшого недоступних на національному рівні;

-по-друге, наукова дипломатія є інструментом розвитку та вдосконалення взаємовідносин між державами;

-по-третє, ефективна наукова дипломатія дозволяє світовому співтовариству відповідати на глобальні виклики, зокрема екологічна та продовольча безпека. Тобто завдяки науковому співробітництву можна побудувати “мости довіри та співпраці” на благо всіх[1, с.76].

Отже наукову дипломатію можна концептуалізувати як «підвид публічної дипломатії, коли наука та наукова співпраця допомагають налагоджувати конструктивні міждержавні партнерські відносини на двосторонньому або багатосторонньому (регіональному/глобальному) рівнях; сприяють міждержавному діалогу, просуванню власних інтересів, вирішенню проблемних моментів у взаємовідносинах між країнами та протидії глобальним викликам у цілому» [11, с. 12-13].

В контексті «Мадридської декларації про наукову дипломатію» цей феномен розуміється як «серія практик на стику науки, техніки і зовнішньої політики». Декларація зазначає: «Наукова дипломатія вже давно є інструментом розвитку двосторонніх і багатосторонніх відносин. Проте за останні роки визначення та застосування наукової дипломатії значно розширилися. Це концептуальне розширення збігається зі зростаючим

розумінням того, що наука і технології лежать в основі багатьох викликів і можливостей, з якими стикаються сучасні суспільства, чи то в якості рушійної сили, чи як потенційного рішення. Інтеграція науки в зовнішню політику не тільки для просування національних інтересів, але й для вирішення спільних глобальних викликів є належною відповіддю [10].

Дослідники аналізують наукову дипломатію за трьома основними векторами:

1. *Наука в дипломатії* (ScienceinDiplomacy) розуміється як залучення представників наукової спільноти до дипломатичних переговорів, отримання наукових порад, коли наукова експертиза допомагає вирішувати різного роду міждержавні проблеми чи протистояти глобальним викликам (наприклад, зміни клімату, боротьба з пандеміями тощо. Вочевидь, у сфері гуманітаристики можна говорити про наукову експертизу різних аспектів історичних взаємовідносин між державами і народами);

2. *Дипломатія для науки* (DiplomacyforScience) – це сприяння дипломатів розвитку науки, зокрема, проведенню міжнародних наукових досліджень і заходів (наприклад, космічних, археологічних, культурологічних тощо);

3. *Наука для дипломатії* (ScienceforDiplomacy) – феномен, коли наука виступає засобом «м'якої сили», сприяє відновленню або зміні довіри між націями (підписання угод про наукову співпрацю, залучення науковців до міждержавного діалогу, колективних дискусій, інформаційної діяльності, формування позитивного національного бренду) [8, с. 15; 3, с.5].

Міжнародне наукове співробітництво також сприяє реалізації головних цілей наукової дипломатії:

вдосконаленню національного інноваційного потенціалу та конкурентоспроможності;

спільним науковим досягненням, що стають каталізаторами розвитку економічних, дипломатичних та політичних зв'язків [9, с. 2].

На думку експертів, міжнародну наукову співпрацю можна розглядати як прояв наукової дипломатії лише за наявності компоненту зацікавленості

держави в такій співпраці [4, с 630]. Однак не це не означає обов'язкове фінансування або безпосередню організацію заходів наукової комунікації державними структурами. По суті, сучасне наукове співробітництво - це глобальний проєкт, який включає уряди, приватний сектор, міжнародні наукові органи, недержавні організації та окремих дослідників [9, с. 2]. Механізмами реалізації наукової дипломатії є двосторонні наукові угоди, національні академії наук, грантові фінансові програми дослідницького спрямування, вчені діаспори та ін.[9, с. 3-4].

У зв'язку з концептуалізацією західними експертами нового різновиду дипломатії – дипломатії знань (KnowledgeDiplomacy), що фокусується на впливі вищої освіти, досліджень та інновацій на зміцнення відносин між державами, у дослідницькому дискурсі часто постає питання: чи наукова дипломатія та дипломатія знань є одним явищем, чи між ними існує різниця[6]. Вочевидь, якщо розглядати науку як джерело та фонд знань, то взаємозв'язок цих двох видів дипломатії є безперечним. Якщо ж дивитися на наукову дипломатію у вузькому сенсі, попри охоплення різних галузей знань, вона не є всеосяжною. Тому Дж. Найт пропонує вважати дипломатію знань окремим поняттям з акцентом на освіту, створення та застосування знань у значно ширшому діапазоні сфер [7, с.10]. По суті, дипломатія знань трактується цим дослідником як поєднання наукової та освітньої дипломатій, але з певним зміщенням акцентів, адже вона спрямована на викладання та навчання, застосування знань й інновацій, обслуговування суспільства в цілості [7, с. 12].

«Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021-2025» не виокремлює наукову дипломатію, а концептуалізує «науково-освітню дипломатію» як спільний «напрямок публічної дипломатії, що допомагає побудувати міцні партнерські відносини з іншими країнами чи регіонами завдяки науково-освітньому обміну; вирішувати глобальні, регіональні та національні виклики з використанням наукових здобутків; формувати зовнішньополітичні рішення з урахуванням фактичних даних». Згідно з цим документом, вимірами роботи суб'єктів публічної дипломатії у сфері науково-

освітньої дипломатії є: 1) просування освітнього потенціалу України; 2) сприяння залученню іноземних студентів до навчання в Україні; 3) просування України як сприятливої країни для розвитку глобальних талантів; 4) популяризація науково-технічних досягнень України; 5) підтримка міжнародного співробітництва в галузі освіти та науки; 6) сприяння проведенню спільних міжнародних досліджень, наукових та освітніх обмінів, програм мобільності вчених та студентів[2, с.14].

Отже, концептуалізація наукової дипломатії наразі не має сталої традиції ані у західній, ані у вітчизняній науці, тому лишатиметься предметом подальших досліджень і дискусій.

Список використаних джерел та літератури:

17. Миронова М. І. Наукова дипломатія та її вплив на систему міжнародних економічних відносин. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки, No 66, 2022, 72-77.
18. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021-2025. 31. с. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
19. Baran Yu. Science Diplomacy. Soft power to connect the world through science : PowerPoint presentation on the 1st International Conference of TWAS Young Affiliates Network. Rio De Janerio, Brasil, 22–24 August 2017. URL: https://www.abc.org.br/IMG/pdf/yusuf_baran.pdf
20. Copeland D. Science Diplomacy. The Sage Handbook of Diplomacy / Edited by Costas M. Constantinou, Pauline Kerr and Paul Sharp. SAGE Publications Ltd, 2016, 628-642. URL: https://professorbellreadings.files.wordpress.com/2017/10/costas_m-constantinou_pauline_kerr_paul_sharp-ok-org.pdf
21. Fedoroff, N.V. Science Diplomacy in the 21st Century. Cell. 2009. Vol. 136 (1), 9-11
22. Knight J. Knowledge diplomacy or knowledge divide? University World News. The Global Window on Higher Education. 2018. URL: <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20180214084632675>
23. Knight J. Knowledge Diplomacy in Action. British Council, 2019, 33 p. URL: <http://www.uaace.org/wp-content/uploads/2021/04/Diplomatia.pdf>

24. New frontiers in science diplomacy. Navigating the changing balance of power / American Association for the Advancement of Science. The Royal Society, January 2010.
25. Science Diplomacy. POSTnote. 2018. № 568, 1-5 <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/POST-PN-0568/POST-PN-0568.pdf>
26. The Madrid Declaration on Science Diplomacy. Using science for/in diplomacy. For addressing global challenges. URL: <https://www.s4d4c.eu/s4d4c-1st-global-meeting/the-madrid-declaration-on-science-diplomacy/> .
27. <https://theses.oa.edu.ua/DATA/159/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ КРАЇН СВІТУ

Тодоров І. Я.,
*доктор історичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій
Ужгородського національного університету
м. Ужгород, Україна
ihor.todorov@uyhnu.edu.ua*

МОСКОВСЬКИЙ ЧИННИК ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Головною метою впливу публічної дипломатії є суспільство в усьому його різноманітті. Формування необхідної суспільної думки впливає на зовнішньополітичний курс керівництва держави та на ставлення різноманітних структур громадянського суспільства до неї. Публічну дипломатію варто розглядати як один з інструментів м'якої сили, головна мета якої створення позитивного міжнародного іміджу держави, зокрема її євроатлантичної політики. У цьому контексті доречним видається застосування публічної дипломатії для пошуку нових та активізації існуючих каналів взаємодії з метою позиціонування та просування євроатлантичних ціннісних орієнтирів України.

Публічна дипломатія є превентивним механізмом у зовнішній політиці держави, бо якісне застосування її механізмів опосередковано сприяє упередженню спроб дискредитації політики [3].

Протягом останніх років політика Російської федерації була і залишається впливовим чинником євроатлантичної інтеграції України. Одним з офіційних російських приводів теперішньої повномасштабної російської інвазії була протидія просуванню НАТО на схід. Напад на Україну серед іншого розглядається РФ як відповідь на небажання колективного заходу розглядати її «ультиматум» наприкінці 2021 р.

На початку 1990-х років Україна, на жаль, не скористалася прикладом своїх західних сусідів. Країни Центрально-Східної Європи та Балтії, які багато років страждали від експансії російсько-радянського імперіалізму, одразу після розпаду СРСР, почали інтенсивно стукати в двері НАТО, проте Альянс тоді був неготовий їх приймати. Бо шукав власну нову ідентичність після «Холодної війни». За пропозицією В.Клінтона Організація Північноатлантичного договору на початку 1994 року започаткувала ініціативу «Партнерство заради миру». Незабаром до неї приєдналися усі постсоціалістичні та пострадянські країни. Україна навіть була першою серед колишніх республік Радянського союзу.

Головним мотивом бажання швидкого приєднання до НАТО країн Центрально-Східної Європи та Балтії було безумовно бажання раз і назавжди забезпечити власну незалежність від російського поневолення. Україна ж, на жаль, не усвідомлювала цього. До того ж Росія протягом 1990-х початку 2000-х рр. формально намагалася виглядати достойним партнером Альянсу. Більшість західних країн відверто загравали з ельцинською росією, сподіваючись, що вона безальтернативно стала на шлях демократії.

Небажання усвідомлювати серйозність російської загрози панувало тоді в Україні. Проте в Росії як серед еліт, так в широкій свідомості вважалося, що незалежність України дуже тимчасове явище. Також неусвідомленню російської загрози сприяло те, ще двосторонні відносини в переважній більшості були

предметом уваги адміністрацій двох президентів, а не міністерств закордонних справ і мали непублічний характер.

Може скластися враження, що просування України шляхом євроатлантичного співробітництва, а з часом і євроатлантичної інтеграції мотивувалося бажанням не відставати від росії. Україна 9 липня 1997 р. Хартію про особливе партнерство. 23 травня 2002 р. Рада національної безпеки і оборони прийняла Стратегію відносин України з Організацією Північноатлантичного договору. Вперше було чітко артикульовано, що метою України є саме повноцінне членство в Альянсі. Ця Стратегія була затверджена Указом Президента України 9 липня, на п'яту річницю підписання Хартії про особливе партнерство. Правда, текст цієї Стратегії не був оприлюднений, як пояснював один з її авторів, щоб не ображати Росію. Курс на євроатлантичну інтеграцію виконавчої влади був закріплений і Верховної Радою в Законі України «Про основи національної безпеки». 256 депутатів проголосували за нього, хоча деякі з них, з відверто проросійською позицією, пояснювали, що не думали, що це серйозно[1].

На початку 2000-х рр. російський президент В. Путін, принаймні публічно, не заперечував можливості вступу в перспективі України до Альянсу. Президентські вибори 2004 р. і Помаранчева революція були сприйняті в росії як поразка. В РФ почалася перша системна принципова антиукраїнська кампанія, яка мала, зокрема, антинатовську спрямованість. Не без координації з боку РФ окремі громади на сході і півдні України почали проголошувати себе територіями «без НАТО». Російською агентурою були зірвані щорічні українсько-американські маневри Сі-Бриз-2006.

Україна ж в той час започаткувала з НАТО так званий розширений діалог щодо членства. На початку 2006 р. українське керівництво наївно спираючись, те, що РФ мала всебічне співробітництво з НАТО, хотіла довести, що майбутній вступ України до Альянсу нічим не загрожує росії. Навпаки, маючи відповідні стосунки з РФ, Україна могла гарантувати що Альянс не прийме антиросійських рішень, бо Україна як повноправний учасник союзу

скористається правом вето. До того ж українські дипломати доводили, що Альянс побудований на таких спільних цінностях як демократія, права людини, верховенство права. На це російські візаві відверто зазначали, що росія не поділяє цих цінностей. Подача заявки на отримання Плану дій щодо членства на початку 2008 р. призвела до тривалої парламентської кризи інсперованої проросійськими партіями, напряду керованими з Москви.

Путін на Бухарестському саміті Альянсу отримав стратегічну перемогу, коли всупереч позиції США та центральноєвропейських союзників України і Грузії було відмовлено в наданні ПДЧ [4]. Розширення НАТО на схід завжди сприймалося Росією негативно, але не критично. Єльцинська Росія погодилася зі вступом Польщі, Угорщини, Чехії, а вже путінська – з приєднанням Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Румунії, Словаччини, Албанії, Хорватії, Чорногорії та Північної Македонії. Немає жорсткої реакції на перспективи вступу Фінляндії та Швеції. Українська ж євроатлантична інтеграція для Росії знаходиться і іншому вимірі і розглядається як пряма загроза РФ. Бо концептуально існування незалежної України розглядається як «окупація території Росії».

Оскільки Росія сьогодні веде свою неспровоковану і жорстоку війну проти України, має бути ще більш зрозумілим, наскільки важливим було розширення НАТО для євроатлантичної безпеки. В західному дискурсі, на жаль, і досі є доволі популярними думки проте, щосаме НАТО невиправдано втручається в російську «сферу впливу». В деяких країнах Альянсу це стосується і широких верств населення. У Болгарії та Греції більшість вважає, що відповідальність за війну несе або НАТО, або і НАТО, і Росія однаково, в Словаччині та Угорщині також значна частина людей незгодні з тим, що саме Росія відповідальна за війну. Саме в цих країнах є потужною російська пропаганда, або ж місцеві медіа користуються переважно російськими наративами.

В. Путін певен, що НАТО не просто допомагає Україні, а загрожує самій Росії. Загроза ця полягає в позбавленні її можливості ліквідувати українську державність. Росію лякало не НАТО, а те що Україна завдяки членству в

Альянсі назавжди закріпить власну незалежність і уникне нових російських спроб приєднати її до «імперії зла». В листопаді 2022 р. в Росії з'явився юридичний акт, що може бути доказом на майбутньому трибуналі щодо російських військових злочинців та ідеології рашизму. Так звані «Основи державної політики щодо збереження та зміцнення традиційних російських духовно-моральних цінностей» проникнуті зверхністю до всього людства. Йдеться про те, що «ідеологічний та психологічний вплив на громадян веде до насадження чужої російському народу та руйнівної для російського суспільства системи ідей і цінностей»[2]. Росія знов протиставляє себе вільному світу, звинувачує демократичні країни, розповсюджує людиноненависницьку ідеологію рашизму.

Отже, досвід нашої євроатлантичної інтеграції свідчить, що доволі часто публічну дипломатію сприймали в Україні та в НАТО як щось другорядне та допоміжне. Публічна дипломатія мала стати дієвим ефективним інструментом просування євроатлантичного курсу України. Для поліпшення якості роботи у цій сфері необхідний актуальний аналіз принципів узгодженості будь-яких інформаційно-комунікативних дій як у межах публічної дипломатії, так і у площині зв'язків із громадськістю. Протягом останніх 30 років саме фактор Росії прямо або опосередковано займав провідне місце у євроатлантичній політиці України. Сучасна війна має поставити крапку в цьому процесі. Україну варто запросити до Альянсу та надати членство у прискореному форматі. Таким чином реалізувати одну з українських зовнішньополітичних конституційних настанов. Лише повноцінна участь в Організації Північноатлантичного договору гарантуватиме незалежність і позбавить Україну російських зазіхань.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України «Про основи національної безпеки України». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>

2. Об утверждении Основ государственной политики по сохранению и укреплению традиционных российских духовно-нравственных ценностей. Режим доступа: <http://www.kremlin.ru/acts/bank/48502>

3 Черненко Т.В. Сучасний вимір публічної дипломатії в системі стратегічних комунікацій // стратегічні пріоритети. 2016. – № 4 (41). – С. 64.

4 Bucharest Summit Declaration. Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Bucharest on 3 April 2008
Режим доступа: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm

Мицик Л.М.

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна
mytsyk.lm@ndu.edu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Культурна дипломатія виступає потужним інструментом просування глобальних інтересів Об'єднаної Європи і водночас інтенсифікації та вдосконалення інтеграційних процесів на континенті. Досвід європейських країн демонструє важливість залучення культурного сектору до економічного та технологічного розвитку, а також розбудови громадянського суспільства держав, тобто до зміцнення ЄС зсередини.

Культурна дипломатія Європейського Союзу є не лише засобом вирішення певних зовнішньополітичних проблем, але й «дипломатію між культурами». Це дві принципово відмінні, хоча й пов'язані між собою функції. У першому випадку культура виступає суб'єктом, що використовується для досягнення порозуміння та розвитку міжнародного співробітництва через обмін культурними цінностями. У другому – культура є об'єктом дипломатії, яка модерує міжкультурний діалог.

Порівнюючи американську та європейську моделі "м'яко їсили", І Гавриленко наголошує, що остання передбачає здійснення культурної дипломатії за умов обмеженого фінансування або дефіциту людських ресурсів. Європейські інституції культурної дипломатії країн закордоном ефективно

функціонують без або за незначної фінансової підтримки держави, оскільки мають переважно грантове забезпечення чи є самоокупними завдяки наданню певних послуг, наприклад, мовних курсів. Недоліком такої моделі, на думку дослідника, може бути гірша координованість зовнішньополітичних послань, адресованих аудиторії країни перебування культурними центрами, адже вони є переважно незалежними від посольств своїх держав. Однак такі ситуації практично ніколи не виникають, тому що, по-перше, держава перебування усвідомлює, що працівники культурної установи не є офіційними представниками свого уряду, по-друге, пропагуючи культуру чи мову власної держави, такі центри намагаються оминати гострі політичні питання. Більше того, незалежність "культурних дипломатів" від уряду здатна допомогти останньому донести до посадовців держави перебування думку, яка з певних причин не може бути висловлена офіційними каналами. Тож, на відміну від американської, європейська модель культурної дипломатії не викликає різко негативної реакції більшості країн світу [1, с. 8].

Ю. Подаєнко зазначає, що «основною специфічною рисою розвитку культурної дипломатії на європейських теренах є її дворівневий контекст: загальноєвропейський та національний» [2, с. 49]. Загальноєвропейська культурна дипломатія має багато форм та реалізується через стратегії, програми й проекти Європейського Союзу, а також таких міжурядових регіональних організацій як Рада Європи (РЄ), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Центральна європейська ініціатива (ЦЄІ) та ін, які фокусуються на певних проблемах політики у сфері міжкультурних відносин. Європейська Політика Добросусідства, Східне Партнерство, Союз для Середземномор'я, Європейський Інструмент з Демократії та Прав Людиниорієнтовані та наділені ресурсами для реалізації програм у сфері культурної політики Європейського Союзу. У травні 2011 року депутати Європейського Парламенту підтримали створення агенції з культурної дипломатії у межах Європейської служби зовнішньої діяльності [4, с.5].

Відповідно до Конвенції ЮНЕСКО про захист і розвиток різноманітності культур, європейський план розвитку культури визначає загальний формат культурної політики, і розроблений для того, щоб посилити міжкультурний діалог, стимулюючи розвиток культури як каталізатора творчості, необхідного як для економіки, так і для підвищення ролі ЄС на міжнародній арені, зміцнення його відносин з партнерами. Отже, за словами Ф. Рівассо, «культурна дипломатія стає ключовим елементом політичної «м'якої сили» Євросоюзу».

Серед проблем щодо імплементації спільної культурної дипломатії у межах Європейського Союзу експерти виокремлюють наступні:

1. Недостатнє фінансування сфери культури в межах ЄС. Бюджет європейської культурної дипломатії майже не зростає. Так, у 2005 році на цю сферу було виділено 0,12 % з усього бюджету ЄС, тоді як у запланованій на 2014-2020 роки Програмі культурної політики ЄС цей показник зріс лише до 0,16 %. Таким чином, за відсутності значної загальноєвропейської підтримки, «тягар» фінансування культури практично «лягає на плечі» окремих національних урядів. На думку Ф. Серодса, це призводить до того, що відповідні уряди через конкуренцію між собою спрямовують свої зусилля на розвиток суто національної культурної дипломатії та просування виключно національних брендів закордон, у той час як бренд «Європа» перестає бути для них пріоритетним [4, с.2].

2. Слабке правове забезпечення регулювання культурного сектора ЄС. Задекларована ще в Маастрихтському договорі (стаття 167.2) необхідність консолідації зусиль задля здійснення спільної культурної політики Європейського Союзу, «розповсюдження історичних знань та культурних надбань європейських народів, збереження та охорони культурного спадку європейської значущості, культурних обмінів та стимулювання розвитку мистецтв, у тому числі й аудіовізуальних» [5] інтерпретується країнами-членами насамперед як необхідність плекання та захисту власної національної культури на теренах ЄС.

3. Брак спільної європейської культурної ідентичності. На відміну від, наприклад, мешканців США, більше половини громадян європейських держав розцінюють глобалізацію та спричинені нею наслідки (серед яких, зокрема, інтеграція) як явище, що є радше викликом для їх національних культур [4, с. 3]. На думку Ентоні Сміта, «хоча серед багатьох європейців існує бажання взаємодіяти, жити й працювати разом, але його не підпирають хоч якісь чіткі уявлення, що означає «Європа» в термінах культури, цінностей, ідеалів і традицій, як і жодне палке відчуття приналежності до європейської сім'ї народів» [3, с. 181].

Отже, на думку дослідників, лише чітко сформульована та цілеспрямована культурна дипломатія загальноєвропейського формату здатна відповісти на виклики сучасної доби, що постали перед країнами Європейського Союзу, а саме:

- визнання складних і мультикультурних ідентичностей, які ще не враховані в глобальному баченні європейців. Їх нинішнє бачення все ще спирається на старі національні стереотипи;
- брак взаєморозуміння, що призводить до націоналістичної політики та зростання популістських партій;
- відсутність чіткого бачення спільного європейського бренду за кордоном у конкурентному середовищі;
 - марне витрачання грошей на культурну конкуренцію за кордоном на фестивалях і виставках;
- слабкий ринок праці в галузі культури, на якому зараз працюють лише два-три мільйони людей у культурній індустрії [4, с. 1].

Проте вирішення зазначених та ряду інших проблем до певної міри суперечить зростанню другого контексту європейської культурної дипломатії – національного. Кожна окрема країна відповідно до власного бачення та державних інтересів у світовій політиці розбудовує власну культурну дипломатію, що окреслює специфіку національного брендингу. Це дає

експертам підстави виокремлювати національні моделі культурної дипломатії (зокрема, французьку та німецьку) в межах загальноєвропейського феномену.

Дослідження розвитку культурної дипломатії Європейського Союзу є особливо актуальним для сучасної України, оскільки сприяє просуванню бренду національної культури, міжкультурному діалогу та інтеграції нашої держави до європейського культурного простору.

Список використаних джерел та літератури:

1. Гавриленко І. Концепції та моделі здійснення культурної дипломатії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини.* 2014. Вип. 1. С. 5-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_mv_2014_1_3
2. Подаєнко Ю.Л. Європейський досвід реалізації культурної дипломатії: специфіка та перспективи подальшого розвитку. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Сер. Політологія.* 2014. Т. 230, Вип. 218. С. 48-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2014_230_218_11
3. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Пер. з англ. М. Климчука і Т. Цимбала. К.: Ніка-Центр, 2006. 320 с.
4. Serodes F. A Common European Cultural Policy in the European Union. URL: http://www.culturaldiplomacy.org/pdf/case-studies/a_common_european_cultural_policy_in_the_european_union.pdf
5. The Treaty of the Functioning on the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Сідорова М.С.,
*Студентка факультету
міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії, Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
м. Сміль, Україна
sidorova.marianna1599@gmail.com*

НАГІРНО-КАРАБАСЬКА ПРОБЛЕМА ЯК ЧИННИК ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В РЕГІОНІ ПІВДЕННОГО КАВКАЗУ

Публічна дипломатія, яка полягає у використанні комунікації та побудові відносин для впливу на думки та ставлення іноземної громадськості з метою просування національних інтересів, є важливим аспектом для зовнішньої політики всіх країн світу. Взагалі це широке поняття, яке охоплює широкий спектр діяльності, включаючи культурні обміни, освітні програми та зв'язки зі ЗМІ.

Гарним прикладом глобальності ролі зв'язків зі ЗМІ може слугувати політика Нагірного Карабаху. Основною роботою такої дипломатії є управління потоком інформації про регіон у зовнішньому світі. Це включає в себе донесення точної та незаангажованої інформації про конфлікт, а також просування інтересів Нагірного Карабаху до міжнародної аудиторії [7].

Зв'язки зі ЗМІ є вагомим важелем публічної дипломатії у Нагірному Карабаху. У регіоні існує ряд конкуруючих наративів про перебіг конфлікту, і ЗМІ можуть бути спрямовані на вплив та формування громадської думки як у самому регіоні, так і за його межами.

Медійний ландшафт у Нагірному Карабасі перебуває під значним впливом вірменського уряду. Усі основні телеканали в регіоні є державними. На 2023 рік в регіоні працюють два телеканали: Artsakh TV – головний державний телеканал Нагірного Карабаху. Він транслює різноманітні програми, включаючи новини, ток-шоу, документальні та розважальні шоу та Shushi TV – регіональний телеканал, який транслює програми для регіону Шуші Нагірного Карабаху; і вони, просувають погляди уряду Вірменії на конфлікт у Нагірному Карабасі. До 2021 року працював ще один державний телеканал: Martuni TV, але його було закрито. Закриття Martuni TV було розцінено як подальше придушення незалежних ЗМІ в Нагірному Карабасі [2, 3, 7].

Також, слід згадати про кілька незалежних ЗМІ, такі як:

Azatutyun: Азатутюн – це вірменськомовний телеканал, який базується в Єревані, Вірменія. Він фінансується урядом Вірменії, але є редакційно-незалежним. Азатутюн транслює новини та програми про поточні події, а також культурні та освітні програми [3].

Civilnet: Civilnet – це вірменськомовний телеканал, який базується в Степанакерті, Нагірний Карабах. Це незалежний новинний канал, який транслює новини та програми про поточні події. Civilnet відомий своїм критичним висвітленням вірменського уряду та нагірно-карабаського конфлікту.

Yerkir Media: Yerkir Media – це вірменськомовний телеканал, який базується в Степанакерті, Нагірний Карабах. Це незалежний новинний канал, який транслює новини та програми про поточні події. Yerkir Media відомий своїм критичним висвітленням вірменського уряду та нагірно-карабаського конфлікту.

Такі телеканали працюють в умовах жорстких обмежень. Журналісти, які критикують вірменський уряд або висловлюють підтримку Азербайджану і мають погляди, що відрізняються від поглядів вірменського уряду, можуть зіткнутися з переслідуваннями, залякуваннями і навіть ув'язненням [4]. Ось деякі журналісти, які зазнали жорстокості за свої права на свободу слова: Шахла Ісмаїлова: Ісмаїлова – азербайджанська журналістка-розслідувач, яка критикувала вірменський уряд. Її неодноразово заарештовували і піддавали фізичному та психологічному насильству. У 2015 році вона була засуджена до семи з половиною років ув'язнення за звинуваченнями в ухиленні від сплати податків і розкраданні коштів, які широко розглядалися як політично мотивовані. Вона була звільнена у 2016 році після відбуття двох років покарання.

Рауф Міркадіров: Міркадіров – азербайджанський журналіст, який критикував вірменський уряд. Його неодноразово заарештовували і піддавали фізичному та психологічному насильству. У 2016 році він був засуджений до трьох років позбавлення волі за звинуваченням у розпалюванні ненависті. Він був звільнений у 2018 році після відбуття двох років покарання.

Анар Мамедлі: Мамедлі – азербайджанський журналіст, який критикував вірменський уряд. Його неодноразово заарештовували і піддавали фізичному та психологічному насильству. У 2017 році він був засуджений до п'яти років

позбавлення волі за звинуваченням у шпигунстві. Наразі він відбуває покарання.

Репресії вірменського уряду проти засобів масової інформації негативно впливають на свободу вираження поглядів у регіоні. Журналістам стало складно висвітлювати конфлікт без страху репресій. Як наслідок, громадськість не отримує повної картини ситуації в Нагірному Карабасі.

Як наслідок, ЗМІ в Нагірному Карабасі не є вільним і відкритим простором для вираження поглядів різних політичних сил. Замість цього вони є інструментом вірменського уряду для поширення власного бачення та формування громадської думки щодо Нагірно-Карабаського конфлікту. Вірменські ЗМІ часто використовують різку лексику для опису конфлікту, закликаючи до вигнання азербайджанських сил з Нагірного Карабаху і визнання незалежності регіону [1,7].

Прикладом важливості ЗМІ у формуванні громадської думки про конфлікт, може слугувати заголовок на вірменському інформаційному сайті Civilnet, який свідчить про наступне: "Азербайджан має бути вигнаний з Нагірного Карабаху". Він розміщений на вірменському новинному сайті 27 жовтня 2020 року, написаний головним редактором Civilnet Емілем Санамяном, який являється рішучим прихильником вірменської сторони [6].

Така публікація стала відповіддю на спалах нових бойових дій між Вірменією та Азербайджаном. Хоча сама стаття викликала неоднозначну реакцію. Деякі люди погодилися, а інші вважали її надто підбурювальною. Заголовок також був розкритикований деякими азербайджанськими журналістами, які звинуватили Civilnet в упередженості.

Репресії вірменського уряду проти засобів масової інформації негативно впливають на свободу вираження поглядів у регіоні. Журналістам стало складно висвітлювати конфлікт без страху репресій. Як наслідок, громадськість не отримує повної картини ситуації в Нагірному Карабасі [5, 7].

Переслідування журналістів є серйозним порушенням прав людини. Важливо привертати увагу до цих випадків і вимагати від вірменського уряду

поваги до права на свободу вираження поглядів. Хоча навіть така характеристика показує нам важливість і силу дипломатії.

Отже, публічна дипломатія на Південному Кавказі є суперечливим простором. Це пов'язано з тим, що в регіоні проживають дві країни з конкуруючими наративами про нагірно-карабахський конфлікт. Азербайджан звинувачують у використанні публічної дипломатії, щоб відбілити свої права людини та показати себе жертвою вірменської агресії. Вірменію, з іншого боку, звинуватили у використанні публічної дипломатії для просування власних територіальних претензій і демонізації Азербайджану [7].

Зважаючи на все вище згадане, роль зв'язків зі ЗМІ в державній політиці Нагірного Карабаху, ймовірно, стане ще більш важливою в майбутньому. Оскільки регіон продовжує розвиватися, уряду необхідно буде використовувати зв'язки зі ЗМІ для формування громадської думки як всередині регіону, так і за його межами.

Список використаних джерел та літератури:

1. Adomeit, H. (2016). Public diplomacy in the South Caucasus: A contested space. *European Journal of Public Diplomacy*, 1(1), 1-18.
2. Artsakh TV. "Artsakh TV." Artsakh TV, 2023, <https://playboard.co/en/channel/UChiQPAkSpmUT5dNeG3zhHQw>
3. "Azatutyun.am." Azatutyun.am. Web. Режим доступу : <https://www.azatutyun.am/>
4. Grigorian, T. (2017). Social media in public diplomacy in the South Caucasus. *The Journal of Diplomacy and International Relations*, 18(1), 109-128.
5. Кочарян, В. (2016). Публічна дипломатія Арцаху в контексті конфлікту з Азербайджаном. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Міжнародні відносини*, 132, 25-28.
6. Sanamyan, Emil. "Azerbaijan Should Be Expelled from Nagorno-Karabakh." *Civilnet*, 27 Oct. 2020, civilnet.am/en/article/azerbaijan-should-be-expelled-from-nagorno-karabakh.
7. Shahbazyan, Suren. "The Role of the Media in the Nagorno-Karabakh Conflict." *The Caucasus Survey* 16, no. 1 (2018): 69-86.

Zemzyulina N.,
*doctor of Historical Sciences, professor of
World History and international relations
The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
Cherkasy, Ukraine
(aklatan.zem@gmail.com)*

Zemzyulin I.,
*master the Educational and Scientific Institute of Foreign Languages,
The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
Cherkasy, Ukraine
(ivan.zemzyulin@gmail.com)*

The expansion of the European political space to the Middle East (historical reconstruction of the means of public diplomacy)

Relevance of the topic. Among the important tasks of domestic historiography is the study of the past international position of Ukraine. It is important to study the historically established complex of relations between our country and the East (Russia including Kuban, Tatarstan, Kalmykia, Bashkortostan, Udmurtia, the Caucasian republics, etc.), the West (Poland, Hungary, Austria, Czech Republic, Slovakia, Germany, Italy, France, England, the Netherlands, etc. (the North) (Belarus, Lithuania, Latvia, Estonia, Sweden, Finland, Denmark, etc.) and the South (Moldova, Romania, Bulgaria, Turkey, Georgia, etc.). Of particular note is the importance of the southern geopolitical direction for Ukraine, which in the late Middle Ages and early modern times was represented by the Ottoman Empire with its many vassals, the chief of which was the Crimean Khanate.

The Ottoman Empire – a powerful medieval state located on three parts of the world, became the successor and the bearer of many features of previous Eastern despots. It united more than 60 peoples and the largest tribal unions, which differed both in terms of socio-political development and ethno-confessional affiliation. The lack of an equivalent economic system between peoples and religious confrontation complicated the prospects for the preservation of Ottoman society as a historically strong, unified organism.

The purpose of this publication is to study the international situation of the Ottoman Empire and the struggle of European states for influence in the Middle East and the Ottoman Empire directly, in the second half of the XVIII century.

Historiography. Representatives of the national school of geopolitics noted that the South-North direction has always been the main axis of the Ukrainian space, and the desire of Ukrainians to master the shores of the Black and Azov Seas has become their most important task in history. At the same time, a well-known Ukrainian Ottoman historian A. Krymsky in the foreword to his current book «History of Turkey» (1924) wrote about the global interest in the history of the Ottomans since they «ruled over Constantinople and the Mediterranean Sea» [4]. Yaroslav Dashkevych emphasized that the neighborhood of such giant country as the Ottoman Empire was not only important, but in some periods even a decisive political and military factor for the existence of Ukraine during the XV – XVIII centuries.

Since the end of the XIV century. The progress of the world historical process largely depended on the long-term confrontation between the countries of Central and Eastern, Eastern, and Southeastern Europe and the Ottoman Empire. Not only Ukraine but also the peoples of Turkey, Italy, Poland, Lithuania, Russia, Crimea, Austria, Hungary, Slovakia, Slovenia, Bulgaria, Greece, Romania, Moldova, Georgia, Armenia, Albania, Serbia, Croatia, Bosnia, Macedonia, Montenegro and others were involved in this international conflict. As noted by modern researchers of international diplomacy, since then the final «eastern question – the problem of relations between European states and the great Ottoman Empire» [5]. In addition, in the second half of the XVII century there was a special situation where in connection with the next offensive of the Turks deep into the European continent in a military-political alliance against them united Vienna, Warsaw and Venice with the support of the Vatican, and Moscow.

At the beginning of the XVIII century the Ottoman Empire conquered vast territories, the population of which was at different stages of socio-economic development [6].

The second half of the XVIII century was a difficult period for the internal development of the Ottoman Empire. The multinational state began to lean to the west. This was primarily due to the transformation of the military-feudal system, in addition, domestic political confrontations were getting complicated. The crisis of the

Ottoman Empire, its military-political weakness and economic backwardness later manifested itself in lagging behind other European states [4, p. 187]. The Ottoman Empire was gradually losing its independence in foreign policy and coming under the influence of European states.

Since eighteenth century, Western powers took the Ottoman Empire under their protection using it for their own interests, brought it closer to destruction. The policy of European states in the Middle East until the middle of the XVIII century becomes more persistent, increasing colonial expansion into the Middle East. During this period, France, England, Austria and Russia were aggressive towards the Ottoman Empire. The most active were Austria and Russia, and France and England acted differently – through trade and diplomacy, assuring the Turks of friendship and loyalty [3, p. 34].

France was the first one that started the colonial expansion among all these European countries. Remaining in the XVII century an absolute monarchy, France became the most powerful state in Western Europe. During the reign of Louis XIV, France won great military victories over Spain and Austria. All lands inhabited by the French were annexed, and projects for the division of the lands of the Ottoman Empire were developed. The French have already owned large rich trade factors of East Asia in the XVIII century. During its offensive policy, France did not have serious contradictions with the Ottoman Empire, but is also did not exclude it from its political tasks, so it was able to establish friendly relations with the empire. However, the internal situation of France itself until the middle of the XVIII century was getting complicated in anticipation of a revolutionary explosion. Unlike France, England in the second half of the XVIII century did not have a strong economic position in the Middle East with the Ottoman Empire, as it was occupied by India and North America. More precisely, the attention of England was diverted by the creation of the great British Empire, which included many parts of the world. England has had certain plans since the end of the XVI century. In 1583 the English trading company «Levantine Company» was formed, which carried out economic penetration into various provinces of the Ottoman Empire. It was the second largest (after the East

India) trading company in Great Britain, whose shareholders included prominent politicians and diplomats [3, p. 34].

For England, France was the main opponent. During the XVIII century England waged colonial wars with France. In the 80s of the XVIII century the Anglo-French confrontation in the Middle East was formed, which became the basis for the struggle of the two largest European powers for world hegemony. The search for allies in this struggle forced Britain to seek rapprochement with Russia [3, p. 35].

Austria's policy was less consistent and volatile. Unlike England and France, Austria did not have a clearly defined program, often changing its plans depending on the international situation. The Austro-Turkish controversy over the growing problems with the border forced the Habsburgs to often turn to Russia in their Middle East policy. At the same time, Austria opposed Russia's plans and, in particular, linked its diplomacy on the Ottoman Empire to that of France. Having no clear program, Austria at the same time and later was ready to reject from the Ottoman Empire the territories bordering it [2, p. 86].

As for the Russian Empire, it is important to note that the Ottoman Empire feared the strengthening of the powerful northern neighbor. Relations with Russia in the period XVII-XVIII centuries become one of the main things in the country's foreign policy. From time to time, Russia and the Ottoman Empire found themselves on the brink of armed conflict. Although the nature of open military confrontation between Russian and Turkish relations acquired only in the eighteenth century, acute conflict situations also occurred in the early periods of the sixteenth and seventeenth centuries. At that time, diplomatic relations between the states were maintained through a fairly regular exchange of embassies. And yet, the peace period could not continue. Military action against the Ottoman Empire and the Crimea was carried out by the successors of Peter I, but nothing decisive was achieved.

The Peace of Constantinople of 1700, concluded between the Ottoman Empire and its northern neighbor, gave a long-awaited respite in a series of failed wars. Russia not only had the opportunity to concentrate efforts in the struggle for access to

the Baltic Sea, leaving the Black Sea issue open, but also prophetically formulated a century and a half ahead of its program in resolving the Eastern question [7, p. 32].

The Ottoman Empire was considered a threat to Europe, so a ruler who could break that confidence in military power was needed.

Thus, during the eighteenth century, the main conflicts between European powers were the struggle of England and France for maritime and colonial hegemony, Austria and Prussia – for supremacy in Germany, Russia – for access to the Baltic and Black Seas, which pushed it to clash, above all, with Sweden and the Ottoman Empire. Western powers were alternatively using the Ottoman Empire to their advantage involving it to their international relations and were making the empire an involuntary participant in their mutual quarrels, thus complicating and confusing its foreign relations. The more actively The Ottoman Empire itself was seeking to get engaged in European politics, the deeper it was involved in the struggle of European groups. Although the most far-sighted Turkish statesmen were well aware of the danger of a collision with the empire's neighbors, trying to avoid it, but at the same time the very logic of the Ottoman Empire's European policy made conflict inevitable. This was evidenced by the war of the Ottoman Empire against Russia and Austria in 1735-1739 [1, p. 213], and the Russo-Turkish wars of the second half of the XVIII century. After the conclusion of the Belgrade Peace in 1739 between the Ottoman Empire, on the one hand, and Austria and Russia, on the other, the Ottoman ruling elite reaffirmed its course of active participation in European affairs.

This is evidenced by the fact that bilateral agreements were concluded: first the Turkish-Swedish Defense Union, then – the Turkish-Neapolitan (with the Kingdom of both Sicily) treaty of friendship and trade [8, p. 190]. Although European states were not inviting it to peace talks after the end of the military conflict, the Ottoman Empire still took part in European political events.

List of used sources and literature:

1. Angels FA Pages of the history of the Ottoman Empire. – Chisinau, 2002
2. Degoev VV Russia's foreign policy and international systems: 1700– 1918. – Moscow, 2004.

3. The Eastern Question in Russia's Foreign Policy. The end of the XVIII – the beginning of the XX century. – Moscow: Nauka, Main ed. east Literature, 1978.
4. History of diplomacy / Sost. A. Laktionov. – Moscow, 2005.
5. Galil Inaldzhik. Ottoman Empire. Classical period 1300 – 1600 / Translated. O. Galenka. – Kyiv, 1998; The Ottoman Empire and the countries of Central, Eastern and South-Eastern Europe in the XVII century. / Otv. ed. G. Litavrin. – Part 2. – Moscow, 2001. – P.3 – 4; History of the Ottoman state, society and civilization / Under. ed. E. Ihsanoglu (translated from Turkish by V. Feonova, edited by M. Meyer). – Vol.1. – Moscow, 2006. – P.27– 28; Khadouri M. War end Peace in Islam. – Baltimore, 1955; Jacov M. Europa i Osmanie w okresie Lig Swietych. Polska pomiedzy Wschodem a Zachodem. – Krakow, 2003 ; Nancy Shields Kollmann, The. Russian Empire 1450–1801. – Oxford and New York: Oxford University: Press, 2017.
6. Krymsky A. History of Turkey: where did the Ottoman state begin, how did it grow and develop and how did it reach its apogee in the world of fame and opportunity / Inst. Of Oriental Studies named after A. Yu. Krymsky of the National Academy of Sciences of Ukraine. – [2nd ed., Corr.]. – Kyiv; Lviv: Olir, 1996.
7. Maurice Yan, Why the West rules – for now. – Kyiv: КЛІО, 2014
8. Meyer MS The Ottoman Empire in the XVIII century. Features of the structural crisis. – Moscow: Nauka, Main ed. east Literature, 1991.

Прудько В.О.,
*кандидат історичних наук,
 доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
 Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
 м. Ніжин, Україна*

ПРОВІДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ПУБЛІЧНУ ДИПЛОМАТІЮ КРАЇН СВІТУ

Публічна дипломатія стає все важливішою складовою зовнішньої політики країн у сучасному світі. Деякі країни вдало розвивають свої стратегії комунікації, завдяки чому отримують значний успіх у сфері публічної дипломатії. На сьогоднішній день можна виокремити кілька країн, які вважаються лідерами у цій галузі, а також проаналізувати основні причини їхнього успіху.

1. Канада: Канада часто відзначається своєю ефективною публічною дипломатією. Одна з ключових причин її успіху полягає в поєднанні двох чинників: культурної розмаїтості та високого рівня інформаційних технологій. Канада активно використовує свої культурні цінності, такі як мультикультуралізм та багатомовність, для просування своїх інтересів та залучення уваги світової громадськості. Крім того, країна інвестує в розвиток інформаційних технологій, що дозволяє їй ефективно комунікувати зі світом через соціальні мережі та інші онлайн-канали.

2. Норвегія: Норвегія відома своїм прогресивним підходом до публічної дипломатії. Однією з основних причин успіху Норвегії є високий рівень довіри, яким вона користується у міжнародній спільноті. Країна займає активну позицію в розв'язанні глобальних проблем, таких як кліматичні зміни та людські права. Чітка та відкрита комунікація від імені Норвегії сприяє залученню партнерів та створенню міжнародних альянсів для вирішення цих проблем.

3. Нідерланди: Нідерланди визнані однією з країн з найрозвинутішою публічною дипломатією. Вони активно використовують інноваційні технології та креативні підходи до комунікації. Країна славиться своїм ефективним використанням соціальних мереж, блогів та відеоконтенту. Крім того, Нідерланди ставлять акцент на зворотний зв'язок, використовуючи інтерактивність та діалог для підтримки відносин зі своїми громадянами та іншими країнами.

Таким чином: Канада, Норвегія та Нідерланди є прикладами країн, які мають найбільш розвинуті стратегії публічної дипломатії. Їхній успіх зумовлений рядом факторів, таких як культурна розмаїтість, використання новітніх технологій, довіра міжнародного співтовариства та акцент на ефективну комунікацію. Ці країни продемонстрували важливість виваженого та стратегічного підходу до публічної дипломатії, який сприяє досягненню своїх цілей та зміцненню своєї міжнародної позиції.

У цифрову еру публічна дипломатія отримала нові можливості завдяки використанню новітніх технологій та соціальних медіа. Країни по всьому світу активно застосовують ці засоби для підвищення ефективності своєї публічної

дипломатії. Велике зацікавлення викликають питання пов'язані з тим, які нові технології та соціальні медіа використовуються країнами та які переваги та ризики пов'язані з цими зусиллями.

1. Соціальні медіа: Соціальні медіа, такі як Facebook, Twitter, Instagram, YouTube та LinkedIn, стали невід'ємною частиною стратегій публічної дипломатії. Вони дозволяють країнам налагоджувати прямий зв'язок зі своїми громадянами та міжнародним співтовариством. Країни активно розміщують інформацію про свою культуру, економіку, туризм та важливі події. Крім того, соціальні медіа створюють можливість для взаємодії та діалогу з аудиторією, що допомагає у зміцненні відносин та вирішенні проблем.

Переваги:

- Глобальне охоплення: Соціальні медіа надають країнам можливість досягти аудиторії по всьому світу без обмежень географії.
- Швидкість та вірогідність: Інформацію можна швидко розповсюдити через соціальні медіа, що дозволяє реагувати на актуальні події та впливати на дискусії в реальному часі.
- Двосторонній зв'язок: Соціальні медіа створюють можливість для діалогу з аудиторією, що сприяє підвищенню залученості та розуміння.

Ризики:

- Розповсюдження дезінформації: Соціальні медіа можуть стати майданчиком для поширення неправдивої інформації та фейків, що може негативно вплинути на репутацію країни.
- Проблеми з кібербезпекою: Використання соціальних медіа вимагає заходів з кібербезпеки, оскільки країни можуть стати об'єктом хакерських атак або кібершпигунства.
- Залежність від платформ: Країни повинні бути обережні щодо залежності від платформ соціальних медіа, оскільки вони можуть змінити свою політику або алгоритми, що може вплинути на охоплення аудиторії.

2. Відео- та стрімінгові платформи: Країни все частіше використовують відео- та стрімінгові платформи, такі як YouTube, Vimeo та Periscope, для

трансляції прямих відео, презентацій та розміщення відео-контенту. Це дозволяє країнам показати свою культуру, красу природи та інші привабливі аспекти для залучення уваги аудиторії.

Переваги:

- Візуальна привабливість: Відео-контент може ефективно передати емоції та затримати увагу глядачів, допомагаючи краще зрозуміти культурні та соціальні аспекти країни.
- Великий обсяг інформації: Країни можуть передати більше деталей та контексту через відео-контент, що допомагає усвідомити багатогранність та різноманітність.

Ризики:

- Потреба у якісному контенті: Відео-контент потребує професійного підходу до виробництва, що може бути витратним та вимагати наявності спеціалізованих ресурсів.
- Заперечення з боку аудиторії: Не всі глядачі можуть відгукнутись на відео-контент країни позитивно, що може викликати суперечки та негативні реакції.

Загалом же, використання нових технологій та соціальних медіа в публічній дипломатії має багато переваг, таких як глобальний охоплення, швидкість комунікації та двосторонній зв'язок. Проте, існують певні ризики, такі як розповсюдження дезінформації та проблеми з кібербезпекою. Країни повинні бути обережні та ретельно планувати свої стратегії використання нових технологій, забезпечуючи якість контенту та захист від можливих загроз. У цілому, правильне використання нових технологій та соціальних медіа може значно підвищити ефективність публічної дипломатії та зміцнити міжнародну позицію країни.

Сучасний світ характеризується глибокою взаємозалежністю країн, зростаючими міжнародними викликами та стрімким розвитком технологій. В цьому контексті розвиток міжнародних відносин та глобалізація значно

впливають на публічну дипломатію. Ці процеси змінюють підходи країн до спілкування з глобальною аудиторією та впливають на публічну дипломатію.

1. Зростаюча міжнародна взаємозалежність: Завдяки глобалізації, країни стають все більш взаємозалежними у політичних, економічних, торговельних та культурних сферах. Це вимагає нових підходів до спілкування з глобальною аудиторією. Країни активно залучаються до міжнародних організацій, встановлюють партнерські відносини та створюють міжнародні альянси для спільного вирішення глобальних проблем.

2. Вплив технологій та соціальних медіа: Розвиток технологій та соціальних медіа робить світ більш підключеним і доступним. Країни використовують ці засоби для підвищення ефективності своєї публічної дипломатії. Соціальні медіа стають платформою для діалогу з аудиторією та поширення інформації про культуру, економіку та політику країни. Технології, такі як відео-трансляції та веб-конференції, дозволяють проводити міжнародні зустрічі та співбесіди в режимі реального часу, зближуючи представників різних країн без необхідності фізичної присутності.

3. Розширення цільової аудиторії: Глобалізація розширює цільову аудиторію публічної дипломатії. Країни звертаються до різних груп зацікавлених сторін, таких як іноземні інвестори, туристи, академічні громадськості та неурядові організації. Вони використовують різноманітні методи комунікації, щоб залучити увагу та зацікавленість цих груп.

4. Потреба у прозорості та довірі: У світі глобалізації виникає потреба в прозорості та довірі між країнами. Публічна дипломатія стає важливим інструментом для побудови довіри та співпраці. Країни активно спілкуються з глобальною аудиторією, розповідають про свою політику, цінності та досягнення. Вони намагаються створити позитивне сприйняття, яке сприяє підтримці та співпраці з іншими країнами.

Розвиток міжнародних відносин та глобалізація мають значний вплив на публічну дипломатію. Країни змінюють свої підходи до спілкування з глобальною аудиторією, використовуючи нові технології та соціальні медіа, розширюючи

цільову аудиторію та прагнучи до прозорості та довіри. Глобалізація створює можливості для співпраці та обміну досвідом між країнами, що сприяє зміцненню міжнародних відносин та побудові миру. Правильне використання публічної дипломатії може сприяти побудові взаєморозуміння та співпраці між країнами в умовах глобалізованого світу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Carta C., Higgott R. Cultural Diplomacy in Europe: Between the Domestic and the International. Springer International Publishing; Palgrave Macmillan, 2020. – XV, 274 p.
2. Manor, I. The digitalization of public diplomacy. Palgrave Macmillan series in global public diplomacy. 2019. – 364 p.
3. Гуцал С. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави / С. Гуцал // Стратегічні пріоритети. – №3 (16). – 2010. – С.106-112.
4. Опанасюк О. І. Особливості сучасної публічної дипломатії / О. І. Опанасюк // Гілея: науковий вісник. – 2017. – Вип. 117. – С.238-243. – [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_117_63

*Момот С.М., студент 4-го курсу
Факультету філології, історії та
політико-юридичних наук
Науковий керівник – Кучменко Е. М.,
доктор історичних наук, професор
кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин
(Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя)*

**«БЛИЗЬКОСХІДНА КРИЗА»: ДИПЛОМАТІЯ ВИРІШЕННЯ
ПАЛЕСТИНО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ**

Дипломатія відіграє ключову роль у вирішенні конфліктів як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівні. Вона включає в себе набір стратегій, технік та навичок, що дозволяють знаходити мирні та дипломатичні шляхи вирішення суперечностей між сторонами з метою запобігання ескалації конфлікту та досягнення взаємоприйняттого компромісу.

Палестино-ізраїльський конфлікт є складною і довготривалою проблемою, яка тягнеться далеко не з моменту прийняття декларації Бальфура чи створення Ізраїльської держави, вирішення конфлікту дійсно не вдалося досягти через дипломатичні зусилля. Існує кілька вагомих причин, чому дипломатія може бути безсилою в цьому конфлікті і які дипломати за тих чи інших обставин ігнорують під час мирних процесів [1].

Незважаючи на те, що палестино-ізраїльський конфлікт – це насамперед політична суперечка між двома народами за спільну батьківщину, він має релігійні аспекти, які необхідно враховувати в будь-якій ефективній миротворчій стратегії. Мирний порядок денний не може бути монополією світських націоналістичних лідерів, оскільки такий підхід гарантує що палкі релігійні віруючі з усіх сторін будуть відчувати себе виключеними і загородженими дипломатичним процесом. До релігійних бойовиків потрібно звертатися їхньою власною символічною мовою; інакше вони продовжуватимуть саботувати будь-які миротворчі зусилля [2, 17].

Палестино-ізраїльський конфлікт протягом багатьох десятиліть залишається однією з найбільш вибухонебезпечних серед близькосхідних "гарячих точок", ескалація подій навколо якого може будь-якої миті призвести до нової регіональної війни, а також істотно вплинути на систему міжнародних відносин загалом.

Палестино-ізраїльський конфлікт потребує якнайшвидшого вирішення, оскільки затягування конфлікту лише додає нових спірних питань, яких і так вистачає. А після чергового приходу до влади Нетаньяху у 2022 році, ідея про «дві держави для двох народів» поступово вмирають [3].

Література

1. Ліга Націй: Мандат для Палестини, 24 липня 1922 року, посилання на інтернет-ресурс: <https://sourcebooks.fordham.edu/mod/1922mandate.asp>
2. "Theories Of Nationalism" Anthony D. Smith, 1971, с. 15-24.
3. Netanyahu Unbound. Israel Gets Its Most Right-Wing Government in History, by Aluf Benn, January 3, 2023.

*Деркач В. В., студентка 4-го курсу
Факультету філології, історії та
політико-юридичних наук
Науковий керівник – Кучменко Е. М.,
доктор історичних наук, професор
кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин
(Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя)*

«КАРИБСЬКА КРИЗА»: ДИПЛОМАТІЯ РАДЯНСЬКО- АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

Дипломатія, за допомогою якої держава захищає свої національні інтереси та відстоює позиції на міжнародній арені завжди була і залишається важливим інструментом. Дипломатія це як про зародження зовнішніх зв'язків між країнами, їхній поступовий взаємовигідний розвиток, тісну співпрацю, так і про розрив дипломатичних зносин і місій, завершення контактів у зв'язку з, наприклад, конфліктом міжнародного рівня, війною. Однак, між дипломатією та війною постає компроміс, якого в жовтні 1962 року досягли дві наддержави – СРСР (Союз Радянських Соціалістичних Республік) і США (Сполучені Штати Америки) – на межі прямого військового протистояння та безпосередньої загрози початку ядерної війни.

Вивчення фактів, завдяки яким вдалося «приборкати» кульмінацію «холодної війни» – Карибську кризу – дає безцінний досвід, який може бути використаний як спеціалістами міжнародних відносин, так і аналітиками, політиками, експертами задля порівняння, проведення паралелей між Кубинською кризою та російсько-українською війною. Тоді, як і сьогодні, погрози застосувати ядерну зброю були фактором силової дипломатії та маніпуляції.

Дослідження позицій зародження протистояння між СРСР і США: передісторія причин та подій, що стали приводом зіткнення двох біполярних світів; аналіз хронології 16-28 жовтня 1962 року в контексті загрози початку ядерної війни; таємна дипломатія М. Хрущова (СРСР) та Дж. Кеннеді (США);

вивчення поступових кроків до компромісу дозволяє нам дійти висновків, що наростання масштабного значення небезпеки для світової спільноти було зупинене завдяки майстерності перемовин на підґрунті взаємних домовленостей очільників держав, їхніх радників.

Таким чином, кінцевий результат Карибської кризи 1962 року врятував світ від атомної війни, мирним шляхом, без застосування зброї. Світова історіографія Кубинської кризи в контексті радянсько-американських відносин породжує численні трактування, наукові дослідження, вивчення проблематики конфлікту та вироблення формули компромісу між акторами на міжнародній арені, тому тема не втрачає і ще довго не втратить своєї значущості. Зокрема, й з тієї причини, що сьогодні міжнародна спільнота знову на порозі гонки озброєнь без жодного натяку на мирне співіснування та точних уявлень про кількість ядерної зброї у світі.

Література

1. Деркач В. В., Карибська криза: витоки і наслідки, стаття, Вісник студентського наукового товариства [електронне видання]: збірник наукових праць студентів, магістрантів і аспірантів/за заг. ред. О. В. Мельничука. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. Вип. 24. – с. 438. URL: <http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/studentska-naukova-robota/visnik-naukovogo-tovaristva> (дата звернення: 10.06.2023).
2. Деркач В. В., «Карибська криза»: дипломатичний аспект, стаття, Вісник студентського наукового товариства [електронне видання]: збірник наукових праць студентів, магістрантів і аспірантів/за заг. ред. О. В. Мельничука. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. Вип. 27. – с. 263. URL: <http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/studentska-naukova-robota/visnik-naukovogo-tovaristva> (дата звернення: 10.06.2023).
3. Касаткіна К. А., Політика США щодо Куби в умовах розрядки міжнародних відносин (1969–1979 рр.) / К. А. Касаткіна // ZaporizhzhiaHistoricalReview. – 2020. – № 2(54). – с. 76-81.
4. Мікеладзе В., Політика європейських союзників США щодо розв'язання Карибської кризи: історіографія питання//Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки, №22, 2013. – с. 337-356.
5. Ризик використання ядерної зброї є найбільшим з часів Карибської кризи, Голос України газета [електронне видання] Верховної Ради України, вип. 207 (7957), 8 жовтня 2022. – с. 20. URL:

http://www.golos.com.ua/edition_archive/2022-10
10.06.2023).

(дата звернення:

6. Juan XXIII. Radiomensaje de Su Santidad Juan XXIII por la paz y fraternidad entre los hombres. Jueves 25 de octubre de 1962.
7. May Ernest R., Zelikow Philip D., The Kennedy tapes: inside the White House during the Cuban Missile Crisis. – Cambridge, Massachusetts; London: The Belknap press of Harvard UP, 1997. – p. 728.

Бровко А.Г.

*кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин Ніжинського
державного університету імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна
alyona_brovko@meta.ua*

СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ ВЕКТОР ПУБЛІЧНОЇ

ДИПЛОМАТІЇ ЄС

Середземноморський вектор публічної дипломатії ЄС реалізується низкою програм співробітництва. Особливу увагу ЄС приділятим країнамданого регіону, які перебувають або перебували у станівійськовогоконфлікту. Важливу роль у розвитку взаємовідносин між ЄС та регіоном відіграла Барселонськадекларация, яка визначила новий шлях розвитку співпраці між двома сторонами. Середземномор'я зайняло особливе привілейоване становище у зовнішній політиці союзу.

У своїй статті Б.Хассуна виділяє чотири етапи розвитку співпраці ЄС з країнами Середземномор'я:

I етап (60-ті роки 1995 р.) «Глобальна середземноморська політика».

II етап (1995-2005 р. – до теперішнього часу) «Євро-середземноморське партнерство».

III етап (2004-2008 – до теперішнього часу) – «Єдина політика сусідства».

IV етап(2008 р. – до теперішнього часу) – перезавантаження – «Барселонський процес – Союз для Середземномор'я» [4; с.80].

Перший етап розвитку співробітництва політики ЄС, характеризується формуванням глобального та стратегічного підходу до створення спочатку активних торгових взаємин, а пізніше – до розвитку взаємин в інвестиційно-фінансовій та інноваційній сферах. Дана політика була направлена на подолання недоліків асиметричного торговельного режиму ЄС з країнами Середземномор'я шляхом проголошення поступової реалізації єдиної торговельної політики, а також включала поступовий перехід до формування міграційної політики та стратегії в соціально-культурній сфері; базувалася на визначенні жорсткої залежності між політикою ЄС у відносинах з країнами Середземномор'я та їх розвитком.

На другому етапі (1995-2005 р. – до теперішнього часу) було здійснено суттєві перетворення як складу партнерів, так і його сутності. Спочатку до складу Євро-середземноморського партнерства входили 12 країн-партнерів Середземномор'я: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Кіпр, Ліван, Мальта, Марокко, Сирія, Туніс, Туреччина, Палестинська національна автономія та країни ЄС. Потім Кіпр і Мальта вступили до Євросоюзу. Наразі Туреччина веде переговори про вступ до об'єднання. Албанія і Мавританія приєдналися до ЄСП у листопаді 2007 р.

У 1995 році відбулась Барселонська конференція. Два основні документи конференції – Барселонська декларація та План дії ЄСП – створювали багатосторонній формат взаємодії із постійними інститутами співпраці. Тематика роботи ЄСП охоплювала всі основні питання співпраці, які передбачали три напрями: співпраця у політичній та безпековій сферах; взаємодія з економічних аспектів, а також гуманітарні питання [3, с. 239].

Згідно Барселонської декларації основними завданнями співпраці є: 1) політичний діалог та діалог з безпеки, спрямований на створення спільної зони миру і стабільності; підкріплені сталим розвитком, верховенством закону, демократією і правами людини; 2) економічне та фінансове партнерство, що включає послідовне створення зони вільної торгівлі, націлене на створення сприятливих умов для спільних економічних можливостей за допомогою

стійкого і збалансованого соціально-економічного розвитку; 3) соціальне, культурне та гуманітарне партнерство, націлене на сприяння міжкультурному діалогу і взаєморозуміння між культурами, релігіями і людьми, а також на полегшення обмінів між громадянським суспільством і звичайними громадянами, особливо жінками і молоддю.

Для третього етапу співробітництва ЄС з країнами Середземномор'я, характерне проголошення ЄС намірів реалізовувати Єдину політику сусідства (ЄПС). ЄПС охоплює 16 держав: Україну, Молдову, Білорусь, Вірменію, Азербайджан, Грузію, 10 країни Південного Середземномор'я: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданію, Ліван, Лівію, Марокко, Сирію, Туніс, Палестину) [4, с.82].

Метою Брюсселя було створення так званого «кільця дружніх країн» навколо ЄС – від Марокко через всі Південне і Східне Середземномор'я до Росії. З даними країнами ЄС передбачав проводити спільну політику, окрім членства інститутах ЄС, засновану формуванні спільних цінностей та інтересів. Тим самим країни ЄС кінцевою метою таких відносин, вбачали у поширенні на ці країни чотири свободи, на яких базується Союз – свобода руху товарів, послуг, осіб та капіталу.

Четвертий етап, який розпочався з 2008 р., вважається роком «перезавантаження» Євро-середземноморського партнерства, заснованого в 1995 р. в Барселоні. Мета цього «перезапуску» – вдихнути нове життя в партнерство і підняти політичний рівень стратегічних відносин між ЄС та його південними сусідами. Великим змінам передувала велика підготовча робота як окремих європейських і середземноморських лідерів, так і в цілому апарата управління ЄС. Було внесено багато коректив з метою активізації співробітництва, залучення нових партнерів до реалізації економічних проектів. Утім, не зважаючи на трансформаційні процеси у відносинах між двома сторонами, й дотепер залишилося багато невирішених питань.

Аналіз співробітництва між ЄС і країн Середземномор'я, дає можливість виділити основні його напрями розвитку:

- формування стратегії розвитку, заснованої на кількісно вимірюваних стимулах;
- чітке позначення перспектив приєднання до Спільного ринку ЄС;
- реалізація принципів чотирьох свобод: вільного переміщення товарів, послуг, людей і капіталу; [2]
- стимулювання зростання внутрішньої інтеграції південних країн ЄПС;
- формування програм з підтримки і просування самостійно розроблених програм розвитку, посилення самовідповідальності держав; реалізація програм, які націлено на цивілізаційне зближення; [2] демократизація суспільства;
- реалізація щорічного скринінг-аналізу проблем розвитку співробітництва [4, с. 85].

Не зважаючи на розвиток активного співробітництва між країнами ЄС та країнами Середземномор'я, можна виділити як позитивні сторони такої співпраці, так і негативні.

До переваг відносяться:

1. формування сучасних структур управління процесами співробітництва; [2]
2. розширення галузі співробітництва, в першу чергу, регулювання міграційних процесів і співробітництва в інноваційній сфері;
3. активізація транскордонного співробітництва;
4. підвищення збалансованості управління, більша прозорість та збільшення фінансування регіональних та транснаціональних проектів, які підлягають обговоренню усіма зацікавленими сторонами.

До недоліків варто віднести:

1. переважання двосторонніх відносин;
2. відсутність перспектив входження до ЄС; [2] полюсність взаємовідносин «Схід – Південь»; [2]
3. збереження асиметрії в політичному і економічному розвитку;

4. наявність авторитарних і диктаторських режимів; наявність територіальних суперечностей.

Таким чином, культурна дипломатія між ЄС та країнами Середземномор'я була направлена на розвиток співробітництва в різних сферах, створення спільного мирного і стабільного простору шляхом інтенсифікації відносин через підписання двосторонніх і багатосторонніх угод у сфері безпеки, економіки, культури. Утім, незважаючи на активний розвиток співпраця між двома сторонами, й дотепер залишилося багато невирішених питань.

Література та джерела:

1. Зовнішня політика країн Західної Європи в пост біполярний період : навчально-методичний посібник із курсу / С. О. Рудько. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – 412 с.
2. Зовнішня політика країн Європи. Частина 1 : навчальний посібник, О. Л. Гільченко, М. А. Светлакова, М. В. Булик. Маріуполь : МДУ, 2021. 156 с.
3. Європейський Союз у міжнародних відносинах: навч. посібник. В.В. Копійка, С.О. Маковський, М.А. Миронова. К., 2021. 560 с.
4. ХассунаБ. Євро-Середземноморське співробітництво: еволюція, проблеми та напрями розвитку. Вісник соціально-економічних досліджень. Випуск 2 (57), 2015. С. 79-86.

Васьковський О.В.

*магістр МВ,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна*

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ КНР В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Культурна дипломатія стає важливим інструментом Китайської Народної Республіки (КНР) у підтримці своїх зовнішньополітичних цілей. КНР активно використовує культурні програми, обміни митцями, організацію культурних фестивалів та виставок для просування своїх цінностей, ідеологій та моделей розвитку. Ці заходи сприяють підтримці політичних інтересів КНР,

підкреслюють його глобальну роль та сприяють формуванню позитивного образу країни у світі.

Широкий спектр культурних програм, які використовує КНР, сприяє позитивному образу країни, створює сприятливі умови для підвищення рівня взаєморозуміння та довіри між КНР та іншими країнами. Культурна дипломатія дозволяє показати багатство та розмаїття китайської культури, її історичні традиції та сучасні досягнення, що сприяє підвищенню довіри до КНР та її важливості як глобального партнера.

Просування китайських цінностей та ідеологій через культурну дипломатію дозволяє КНР впливати на сприйняття та розуміння своїх політичних принципів та системи у світі. Наприклад, китайські цінності, такі як гармонія, колективізм та стабільність, висувуються як альтернатива західним цінностям і сприймаються як важливий елемент китайської моделі розвитку.

Китай, як одна з найбільших світових держав з багатовіковою історією та багатим культурним надбанням, використовує культурну дипломатію для зміцнення своєї присутності в регіоні та встановлення партнерських стосунків. Це дає змогу Китаю показати свою унікальність, цінності та сприяє створенню позитивного образу країни.

Крім того, Китай розповсюджує свою мову та освіту через мережу Китайських культурних центрів та Китайських конфуціанських інститутів, які розташовані у різних країнах. Це допомагає популяризувати китайську мову, культуру та освітні стандарти та стимулює співпрацю в галузі освіти та науки.

Культурна дипломатія Китайської Народної Республіки (КНР) стикається з різними викликами, які можуть впливати на її ефективність та результативність. Одним з основних викликів є розбіжності культур, які виникають у зв'язку з різними цінностями, традиціями та способами сприйняття між Китаєм та іншими країнами. Це може ускладнювати процес взаєморозуміння та вимагати пошуку спільних точок зору.

Викликом є зміна іміджу Китаю в очах міжнародної спільноти. Зростання Китаю як глобальної держави ставить питання про сприйняття його політики та

дій. Культурна дипломатія повинна вирішувати ці питання та працювати над зміною сприйняття, а також формуванням позитивного образу Китаю

Китай також стикається з конкуренцією з іншими державами, які активно використовують культурну дипломатію для залучення уваги та підтримки. У боротьбі за привабливість своєї культури та мистецтва, Китай змушений постійно покращувати свої програми, ініціативи та способи комунікації, щоб зберегти своє місце на міжнародній арені.

Ці виклики вимагають від Китаю стратегічного підходу до культурної дипломатії, активного діалогу, взаєморозуміння та співробітництва з іншими країнами. Потрібно знайти спільні платформи та проекти, які сприятимуть зміцненню відносин та сприйняттю Китаю як активного гравця в глобальній культурній сфері.

Загалом, вирішення проблемних аспектів культурної дипломатії Китаю вимагатиме постійного зусилля, стратегічного планування і взаємодії з міжнародними партнерами. Шлях до успіху полягатиме у збереженні культурної ідентичності, відкритості до нових ідей та постійному вдосконаленні комунікаційних підходів. Тільки так Китай зможе ефективно впливати на міжнародну сцену через свою культурну дипломатію і розширювати свій глобальний вплив

Отже, культурна дипломатія є невід'ємною складовою зовнішньої політики Китайської Народної Республіки (КНР) і відіграє значну роль у її зусиллях зміцнити свій статус глобального лідера. Вона використовується як засіб підтримки політичних, економічних та стратегічних інтересів Китаю у світі, а також для зміцнення взаєморозуміння, довіри та побудови позитивного образу країни.

Список використаних джерел та літератури:

1. KOF Globalisation Index. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (дата перегляду: 31.12.2022)
2. Top 50 countries in the Globalization Index 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/268168/globalization-index-by-country/> (дата перегляду: 31.12.2022)

Olesia Benchak

PhD, Department for International Studies and Social Communication

Faculty of History and International Relations

Uzhhorod National University, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0001-7498-6077>, Researcher ID: [G-1786-2019](#)

olesia.benchak@uzhnu.edu.ua

FEATURES OF THE PUBLIC DIPLOMACY'S DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF ITALY

Public diplomacy is defined as a state's external communication to influence a global audience and shape the world's perception of its policies, culture and values. Italian culture and history has a long and rich cultural heritage, which provides a strong foundation for public diplomacy. The Italian language, cuisine, art, fashion and architecture are known worldwide and contribute to a positive image of the country.

The public diplomacy of the Republic of Italy is focused on promoting cultural achievements, Italy's significant achievements in cinema, cuisine, fashion, many tourist destinations, etc. The Italian model of public diplomacy is represented by an extensive network of Italian cultural institutes, Italian schools, lecture halls, and actively involves higher education institutions and Italian manufacturers in promoting Italy abroad.

Culture is an essential part of Italy's identity around the world, representing a tangible and intangible asset which can be drawn upon to face contemporary challenges. The Italian language represents an important part of this, acting as both a legacy of the past and a bridge to the future, as does scientific research, a sector in which Italy boasts excellent achievements on a global scale.

Cultural promotion therefore plays a key role in foreign policy, representing one of the main tools for promoting Italy abroad.

In the field of cultural promotion, we can note the various functions performed by the MFA under the law:

- ✓ defines agreements on exchange and cultural co-operation with other states and oversees their implementation;
- ✓ promotes coordination between state administrations, state institutions and organisations, while preserving the autonomy of universities and other cultural and scientific organisations;
- ✓ coordinates the participation of associations, foundations and individuals in the implementation of state initiatives carried out within the framework of the law;
- ✓ ensures the establishment and possible closure of the Italian Cultural Institutes, for which it exercises the functions of management and control through diplomatic and consular missions;
- ✓ it also appoints regular general meetings and directors of the Italian Cultural Institutes for geographical regions;
- ✓ determines, in consultation with the National Commission for the Dissemination of Italian Culture Abroad, the objectives and directions for the promotion and dissemination of Italian culture abroad;
- ✓ collects, stores and disseminates data relating to Italian cultural life in its various manifestations and events, using all the information that the public administrations, public bodies and institutions must transmit to it for this purpose, as well as information provided by associations, foundations and individuals;
- ✓ annually submits to the Parliament a report on the activities carried out in accordance with the relevant law[3].

Italy actively uses the concept of soft power in its public diplomacy. This means that the country focuses on cultural and educational initiatives, student exchanges, cultural festivals, art exhibitions and other events that help to strengthen mutual understanding and a favourable image of Italy.

Promoting the Italian language abroad is one of Italy's principal instruments and a key priority in its foreign policy.

In fact, knowing the Italian language is, broadly speaking, the key to getting acquainted with our culture and to better understanding the dynamics of the "Italian Lifestyle". An analysis of the data on the diffusion of the Italian language in the

world shows that more than two million foreigners choose to study our language in an effort to approach our extremely rich artistic heritage and wealth of creativity.

At the Joint Action for the Italian Language 2014 we presented the first complete survey on the teaching of Italian abroad. During the past few years, we have improved data collection methods, which are essential to planning the strategy whereby to promote the Italian language. Having an exhaustive survey on the spread of the Italian language means having an instrument through which to better target the cultural activities of the network of diplomatic and consular offices and Italian Cultural Institutes.

During the past few years, the strong link that exists between the Italian language and Made-in-Italy products has become increasingly evident. Italian is in fact the second most used language on commercial signboards worldwide, also in economic sectors other than the traditional ones, which is proof that Italian is well-liked also because, in the collective imagination, it is associated to our Country's many products of excellence.

The promotion of the Italian language and culture abroad has positive consequences for the country's economy, where intellectual resources, cultural heritage, creativity, innovation and research are indispensable capital for recovery and growth.

Present in the main cities of five continents, the 83 Italian cultural institutes currently operating are an ideal place for meetings and dialogue for intellectuals, artists and other cultural figures, as well as for ordinary citizens, both Italians and foreigners, who want to establish or maintain relations with Italy.

Currently, 51% of Italian cultural institutes are located in Europe, including 33 institutes, 39% in EU countries and 11% in non-EU countries. Currently, only 10 cultural institutes (9%) operate in Asian countries [2].

The spread of the Italian language and culture helps to ensure national leadership in many sectors (industry, science, technology) and promote products made in Italy. Promotion of cultural, scientific and industrial advantages should be part of a unified strategy aimed at strengthening the phenomenon of "Italianness"

within the framework of the "cultural economy", which makes culture itself a flywheel of opportunities for the Italian production system and vice versa.

Italy is also an active member of international organisations such as the UN, EU, NATO and others. This gives the country the opportunity to influence the world stage through the diplomatic channel. Italy actively collaborates with the cultural cooperation activities of international institutions and organizations, the principal one being those of the United Nations, and UNESCO in particular. The legal and financial framework for cultural and multilateral cooperation consists of treaties with international organizations, international conventions signed and ratified and the funds, programmes and projects in which our country voluntarily participates.

Italian media, which includes television, radio, newspapers and online platforms, play an important role in public diplomacy. They provide mechanisms for disseminating information about culture, politics and other aspects of life in Italy.

The large Italian diaspora around the world is an important asset for public diplomacy. Italians living abroad act as intermediaries in promoting friendly relations and perceptions of Italy in other countries.

Globalisation is increasingly showing Italy the need to combine cultural promotion with economic attractiveness more and more, strengthening the link between the economy and culture, two fundamental components of the state system. If it is true that culture needs the economy to develop and spread, it is even more true that the economy needs culture to strengthen and make trade penetration continuous. Another premise is that the growth of a country, especially one like Italy, is increasingly dependent on intellectual resources, cultural heritage, creativity, innovation and research, which are indispensable engines of development. In this context, the role of cultural diplomacy, which is more strategic than ever before, is to stimulate growth, to convey a coherent and powerful cultural message to the outside world about modern Italy and its potential.

These features of the development of public diplomacy in the Republic of Italy reflect the country's strategy in interacting with the world and emphasise the

importance of cultural communication, international cooperation and international influence.

Список використаних джерел та літератури:

1. CulturalDiplomacyandScienceDiplomacy. URL:
<https://www.esteri.it/en/diplomazia-culturale-e-diplomazia-scientifica/>
2. TheNetworkofItalianCulturalInstitutes [Electronicresource]. – Modeofaccess
: https://www.esteri.it/mae/en/politica_estera/cultura/reteiic.html
3. М. В. Трофименко. Публічна дипломатія італійської республіки.
DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-27-150-162

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

МателешкоЮ. П.,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна
yurii.mateleshko@uzhnu.edu.ua*

ІНСТИТУЦІЙНА «ТРИАДА» ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

Ефективність публічної (громадської) дипломатії багато в чому залежить від інституційної спроможності всіх структур, які беруть участь у формуванні та популяризації міжнародного іміджу України. Відповідно до «Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки», головними суб'єктами публічної дипломатії України є своєрідна «тріада» у вигляді Міністерства закордонних справ, закордонних дипломатичних установ держави та Українського інституту [5, с. 10]. Для формування цілісного позитивного іміджу України у світі, згідно цього документа, також можуть долучатися недержавні інституції.

З 2015 р. у складі Міністерства закордонних справ України діє профільний структурний підрозділ – Управління публічної дипломатії (нині – Департамент публічної дипломатії). На відділ були покладені три основні завдання: розвиток відносин із громадськістю, її об'єднаннями, а також засобами масової інформації інших країн та України; реалізація іміджевих, культурних та інформаційних проєктів України за кордоном; координація заходів інших органів виконавчої влади в цих галузях. У межах Управління відповідно до напрямів діяльності були створені три відділи: іміджевих проєктів, культурної дипломатії та зв'язків із медіа. [1]. Механізм їх взаємодії полягав в наступному: відділи іміджевих проєктів та культурної дипломатії створюють інформаційний контент, який працівники третього підрозділу мають доносити до медіа

(традиційних засобів масової інформації, онлайн-платформ, соцмереж та ін.) [3, с. 69]. Незважаючи на прогресивні інноваційні ідеї (пріоритет горизонтальних зв'язків, синергія інституцій), закладені в роботу Управління, ефективність його діяльності суттєво ускладнювало недостатнє державне фінансування.

У складі закордонних дипломатичних установ України з 2006 р. функціонують культурно-інформаційні центри, організація роботи яких покладалася на ряд міністерств (закордонних справ, культури і туризму, освіти і науки, сім'ї, молоді та спорту), а також Державний комітет телебачення та радіомовлення. Були визначені головні завдання центрів: сприяння розвитку співробітництва України з державою перебування в галузях культури, освіти, науки та техніки тощо; поширення інформації про Україну в країні перебування; ознайомлення іноземних громадян з українською культурою та історією; підтримка вивчення української мови на території держави перебування; сприяння задоволенню культурних потреб закордонних українців; поширення інформації про туристичну привабливість України [7]. Серед науковців немає єдиної думки щодо ефективності діяльності цих установ: одні зазначають, що вони стали важливим осередком поширення культурного іміджу України за кордоном, інші ж вважають їхню діяльність обмеженою та неефективною [3, с. 69]. Експерти Українського інституту, які в кінці 2018 р. проаналізували отриману від 37 українських закордонних дипломатичних установ інформацію, дійшли висновку, що більшість з культурно-інформаційних центрів не функціонують або мають недостатні ресурси для ефективної роботи [6, с. 6].

З 2018 р. починає функціонувати профільна державна установа культурної дипломатії – Український інститут, що знаходиться у сфері управління Міністерства закордонних справ. Головна мета діяльності цієї інституції – покращення сприйняття України у світі та розвиток її культурних зв'язків з іншими країнами [6, с. 5–6]. До основних напрямів діяльності Українського інституту належать: мистецькі програми (візуальне мистецтво, кіно, музика, література, перформативні мистецтва), академічні програми,

кросекторальні проекти та програми, громадянське суспільство, розвиток культурної дипломатії, українська мова, дослідження та аналітика [4]. Діяльність Українського інституту протягом 2018–2021 рр. охопила 28 країн (переважно європейських). Впродовж цього часу він реалізував близько 200 проектів [2, с. 6]. Значно посилить міжнародну діяльність Українського інституту створення його закордонних представництв (філій), можливість заснування яких передбачає Статут установи. Однак сьогодні існує тільки німецьке представництво Українського інституту.

Після подій 2014 р., які показали силу українського громадянського суспільства, відбувається жвавий розвиток недержавних інституцій української публічної дипломатії. В цей час, зокрема, створюються такі організації, як Український інститут у Швеції, мережа Global Ukrainians, громадська організація Центр публічної дипломатії [3, с. 71–72].

Взаємодія та координація в межах інституційної «тріади» у вигляді Міністерства закордонних справ України, закордонних дипломатичних установ держави та Українського інституту, а також їхня взаємодія з державними та неурядовими структурами, детально прописана в «Стратегії публічної дипломатії...». Міністерство закордонних справ як головний суб'єкт визначає пріоритети та стратегічні цілі публічної дипломатії, забезпечує фінансування та належні нормативно-правові умови для роботи Українського інституту та закордонних дипломатичних установ, а також погоджує їхні щорічні плани заходів. Згадані інституції мають забезпечувати виконання цілей, визначених у «Стратегії публічної дипломатії...» та «Стратегії Українського інституту...». МЗС є головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем програми, якою фінансується напрям публічної дипломатії («Фінансова підтримка забезпечення міжнародного позитивного іміджу України та здійснення заходів щодо підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України»). Планування та реалізація проектів має відбуватись в умовах координації роботи усіх інституцій. Український інститут є своєрідним креативним координаційним центром для закордонних

дипломатичних установ України, який генерує ідеї актуальних культурних проєктів та програм для подальшої їх реалізації цими установами. Їм рекомендовано звертатися до Українського інституту при плануванні та здійсненні своїх заходів за кордоном. Міністерство закордонних справ як координаційний орган тісно взаємодіє та співпрацює з іншими державними інституціями України, що мають відношення до публічної дипломатії: Міністерством освіти і науки, Міністерством культури та інформаційної політики, Міністерством цифрової трансформації, Міністерством молоді та спорту, Українським державним центром міжнародної освіти, державними агентствами (Держкіно, Держмистецтво, Держтуризм) та ін. Важливою також є взаємодія та співпраця з неурядовими організаціями, які пов'язані з формуванням позитивного іміджу України у світі [5, с. 28–29].

Отже, сьогодні інституційну основу публічної дипломатії України становить «тріада» у вигляді Міністерства закордонних справ (до складу якого входить спеціалізований Департамент), закордонних дипломатичних установ (при частині з яких діють культурно-інформаційні центри) та Українського інституту (на який покладені функції культурної дипломатії). Механізм взаємодії та координації цих, а також частково інших органів, які пов'язані з публічною дипломатією, прописаний у відповідних нормативних документах. Незважаючи на вагомі здобутки у сфері інституціалізації громадської дипломатії України, сьогодні залишається низка невирішених проблем, пов'язаних з недостатнім фінансуванням цієї сфери та майже повною відсутністю закордонних представництв Українського інституту.

Список використаних джерел та літератури:

1. В МЗС створено новий напрям роботи – публічна дипломатія. *Міністерство закордонних справ України*. 22.12.2015. URL: <https://mfa.gov.ua/news/43433-v-mzs-stvoreno-novij-napryam-robotipublichna-diplomatija>
2. Діяльність Українського інституту протягом трьох років існування в розрізі очікувань цільових аудиторій за кордоном: аналітична записка. URL: <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/diyalnist-ukrayinskogo-instytutu-protyagom-troh-rokiv-isnuvannya.pdf>

3. Мателешко Ю. П. Становлення інституційних основ публічної дипломатії України. *Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць*. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. Вип. 1 (30). С. 67–77.

4. Програмні напрями Українського інституту. *Український інститут: офіційний сайт*. URL: <https://ui.org.ua/programs/>

5. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратегії/public-diplomacy-strategy.pdf>

6. Стратегія Українського інституту на 2020–2024 роки. URL: <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/strategy-ukrainian-institute-3.pdf>

7. Указ Президента України «Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України» від 20 лютого 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/2006#Text>

Ляшенко К. Л.,
*студентка 3-го курсу денної форми навчання
спеціальності 291 “Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії”
факультету історії та міжнародних відносин
ДВНЗ «Ужгородського національного університету»
liashenko.kateryna@student.uzhnu.edu.ua*

*Науковий керівник:
Бенчак Олеся Федорівна,
доцент кафедри міжнародних студій
та суспільних комунікацій ДВНЗ «УжНУ», к.соц.н.
olesia.benchak@uzhnu.edu.ua*

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ СЕРГІЯ УСТИЧА ТА ЙОГО ВКЛАД У РОЗВИТОК ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Дипломатична служба є однією з найважливіших галузей взаємодії держав, і вимагає від представників такої служби певних навичок та знань. Сергій Іванович Устич – це приклад успішного життєвого та кар'єрного шляху, який може надихнути дипломатичних представників та допомогти їм у підготовці до роботи в дипломатичній службі.

Сергій Устич – один із найвизначніших дипломатів України, який здобув визнання як національної, так і міжнародної громадськості. Його життєвий та

кар'єрний шлях відзначається великими досягненнями у дипломатичній та консульській службі, що може послужити прикладом для молодших дипломатичних представників. У даному есе розглянемо життєвий та кар'єрний шлях Сергія Устича та проаналізуємо його досягнення в дипломатичній та консульській службі.

Окрім відповідної освіти та досвіду роботи, Сергій Устич має також важливі особистісні якості, що допомогли йому досягти успіху у дипломатичній службі. Один з найважливіших аспектів роботи дипломата полягає в здатності ефективно комунікувати з різними людьми та вирішувати конфлікти. Сергій Устич мав високі комунікативні та міжособистісні навички, що дозволяли йому успішно взаємодіяти з колегами, партнерами та представниками інших держав. Також Сергій Устич мав високу культуру ділової етики та етики поведінки. Це допомагало йому ефективно працювати в різних культурних середовищах та зберігати добрі відносини з колегами та партнерами з різних країн. Крім того, Сергій Устич був особистістю з високим рівнем самоконтролю та терплячості. Він здатний був ефективно працювати в умовах стресу та складних ситуацій, зберігаючи при цьому професійну поведінку та уважність до деталей.

Важливість прикладу Сергія Івановича Устича для навчання дипломатичних представників полягає в тому, що він є яскравим прикладом того, як здобути успіх у дипломатичній кар'єрі та досягнути визнання як експерта у цій галузі. Він продемонстрував свої професійні та особисті якості, такі як належна підготовка, комунікативні навички, вміння працювати в команді та досягати поставлених цілей. Крім того, Сергій Устич є прикладом того, як важливо бути відкритим до нових можливостей та готовим до навчання. Він займався постійним професійним зростанням, відвідуючи тренінги, семінари та конференції, публікуючи свої наукові роботи та доповіді. “Разом із своїми друзями – академіком, директором Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України Юрієм Пахомовим, професором Закарпатського держуніверситету Олександром Передрієм та земляком-закарпатцем, американським бізнесменом та науковцем, нинішнім Почесним консулом

України в угорському м. СегедАлексомРовтом у 2005 році створили науково-консультаційну установу з міжнародних відносин – Інститут транскордонного співробітництва в Ужгороді. На замовлення Брюссельського безпекового центру Нью-Йоркського Інституту «Схід-Захід», радником якого я був у 2007 році, мною розроблена Концепція розвитку транскордонного співробітництва після розширення Європейського Союзу на Схід. Також взяв участь у створенні міжнародної робочої групи із представників Норвезького Баренцового секретаріату (структура МЗС Норвегії), Асоціації Ярвіо (структура МЗС Фінляндії), Інституту стабільності і розвитку (м. Прага), Інституту Джефферсона (Нью-Йорк), Єврорегіону «Балтика» (Польща), Інституту транскордонного співробітництва (м. Ужгород), яка започаткувала проведення щорічних Європейських Форумів з транскордонного співробітництва. Перший такий Форум відбувся в м. Кошице (Словаччина) та м. Ужгород (Україна) в 2010 році за участі віце-президента Європейської Комісії М. Шевчовича. Інститутом транскордонного співробітництва, разом із своїми закордонними партнерами, реалізовано чимало проектів за Програмою ENPI Європейського Союзу, Міжнародного Вишеградського Фонду, Норвезького фінансового механізму, «Відродження» тощо. Розроблена експертами Інституту Система індексації та моніторингу транскордонних процесів рекомендована Моніторинговою місією Програми ENPI для використання по всьому периметру зовнішніх кордонів ЄС. Вагома роль Інституту в соціальній імплементації системного знання про сучасний транскордонний рух в Європі неодноразово відзначалася міжнародними організаціями, зокрема спеціальною нагородою Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів «За особливий вклад у розвиток європейського транскордонного співробітництва».¹

Овіяна легендами професія дипломата практично донедавна була доступною виключно «благонадійним» нащадкам правлячої верхівки, простому ж смертному туди було зась. За радянської доби, попри спроби талановитих

¹Устич С. «З далекими родичами не завжди можуть бути добрі стосунки, проте з сусідами, за всіх обставин, треба жити приязно» URL:<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/sergiy-ustich-z-dalekymy-rodychamy-ne-zavzhdy-mozhut-dobri-stosun.htm>

земляків реалізувати себе у міжнародних справах, практично жодному закарпатцеві не вдалося зробити помітної дипломатичної кар'єри. Кардинальним чином ситуація змінилася лише у роки незалежності. За цей час вісім наших краян стали Надзвичайними і Повноважними Послами України у різних країнах світу. Це – Орест Климпуш (Угорщина і Словенія), Василь Дурдинець (Угорщина, Словенія), Юрій Мушка (Угорщина, Словенія, Республіка Корея, Словаччина), Ігор Дір (Швейцарія), Андрій Заяць (Гвінея, Сенегал, Кот-д'Івуар), Іван Грицак (Чехія), Олег Гаваші (Словаччина) та Сергій Устич, якому судилося очолювати Посольства України у Чехії та Словаччині. По завершенні дипломатичної місії Сергій Іванович занурився у наукову діяльність, до якої готував себе ще з студентських років. Нині він – перший і єдиний на Закарпатті доктор соціології, професор, завідувач кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій УжНУ і свої ґрунтовні теоретичні знання та величезний особистий практичний досвід передає студентам факультету історії та міжнародних відносин – майбутнім повпредам України. Про свою участь у важливих та неординарних подіях міжнародного становлення України, значення людського фактору при вирішенні міждержавних питань С.Устич розповів напередодні Дня Української дипломатії.

“Якихось особливих проблем не відчував, оскільки моя попередня робота була тісно пов'язана з міжнародними справами. З часу обрання мене у 1990 році заступником голови облвиконкому з гуманітарних питань та міжнародної діяльності, ініціював створення першого в Україні обласного управління зовнішньоекономічних зв'язків та керував його роботою. У 1991 році, разом з групою експертів, вивчав роботу найбільш успішної в Китаї вільної економічної зони Шеньдзень, був керівником робочої групи з розробки проектів законів «Про спеціальну (вільну) економічну зону «Закарпаття» та «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності в Закарпатській області», зусиллями своєї професійної команди, чимало членів якої згодом теж стали дипломатами (зокрема, І.Грицак, І.Іванчо, О.Ковчар, В.Буркало, П.Токар,

П.Петрище), домігся їхнього ухвалення Указами Президента і початку практичної реалізації. Молода Українська держава потребувала розбудови власної системи міжнародних відносин і на регіональному рівні, з прикордонними територіями сусідніх держав. Разом із своїми колегами – керівниками регіональних органів влади Угорщини, Словаччини, Польщі, Румунії обґрунтували необхідність створення міжнародної асоціації транскордонного співробітництва. На зустрічі в Празі у 1992 році ця ідея була підтримана відомими дипломатами та громадськими діячами, президентом Нью-Йоркського Інституту «Схід-Захід» Джоном Мрозом та віце-президентом цієї всесвітньовідомої політико-консультаційної установи Васілом Гудаком. У них обох було «карпатське коріння» – Д.Мроз мав польський родовід, а В.Гудак народився у словацькому Бардейові. Спільними зусиллями у 1993 році був створений перший в Центральній і Східній Європі Карпатський Єврорегіон, а мене обрано першим його головою від України. На ті часи припала й розбудова прикордонної інфраструктури на Закарпатті, якої майже не існувало. Це унеможлиблювало міжнародну комунікацію, гальмувало розвиток торговельно-економічних відносин у прикордонні. Разом з відповідними міністерствами і відомствами було проведено масштабну роботу з вирішення правових питань відкриття та регламентації статусу нових контрольних-пропускних пунктів, фінансування будівництва КПП та під'їзних шляхів, координації взаємодії митних, прикордонних та правоохоронних органів, тощо. Це дало свої результати. У 1997 році за участі президентів України Л.Кучми і Угорщини А.Гьонца відбулося відкриття реконструйованого мосту через Тису, впродовж декількох років введено в дію більше десяти нових автомобільних та пішохідних пунктів переходу з Угорщиною, Словаччиною, Румунією. Створена у 90-х роках інфраструктурна мережа існує і понині.²

У 1996 році Президент призначив мене представником України у Палаті регіонів Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи в Страсбурзі. Так

²Устич С. *Кордон, війна та мир в долі сучасного світу триада життя чи колапсу? : монографія. Ужгород: Карпати, 2010. 328 с.*

що із технологією і протоколом міжнародного спілкування був обізнаний. Але атмосфера першого вручення вірчих грамот Президенту Чехії В.Гавелу у Празькому граді, виконання гімну та підняття прапора України, проходження почесної варти – запам'яталася на все життя. Це було дуже хвилююче.”³

Також варто звернути увагу на важливість здійснення зовнішньої політики на основі національних інтересів та цінностей. Устич був відомий своєю національною гордістю та патріотизмом, що впливало на його рішення та дії у дипломатичних відносинах з іншими країнами. Також не можна не згадати важливість культурної компетентності для дипломатичної діяльності. Сергій Устич був відомий своєю вмінням адаптуватися до різних культурних середовищ, розуміти та поважати традиції та звичаї інших народів. Це допомагало йому будувати довіру та сприяти успішному розв'язанню різноманітних дипломатичних завдань. “На посаді керівника амбасад пріоритетними були такі питання: найперше – налагодив тісні контакти з представниками державного і політичного керівництва Чехії. Ще із вручення вірчих грамот виникли теплі стосунки з Президентом ЧР Вацлавом Гавелом – легендарною постаттю не тільки чеської, але і світової політики, письменником і гуманістом. В. Гавел з великою цікавістю розпитував про історію і культуру України, зокрема Закарпаття, яке в період 1918-1938 років входило до складу Чехословацької Республіки.

Дружні взаємини склалися ще з одним колишнім дисидентом – багаторічним головою Комітету у закордонних справах нижньої палати парламенту Чехії Владіміром Лаштувкою, слово якого у формуванні чеської зовнішньої політики було вагомим. Вельми конструктивними стали також відносини з керівником урядом Мілошем Земаном та його першим заступником з питань економіки Мірославом Грегром, міністрами закордонних справ Яном Каваном та Цірілом Свободою. Водночас доводилося перейматися й невідкладними буденними

³Устич С. «З далекими родичами не завжди можуть бути добрі стосунки, проте з сусідами, за всіх обставин, треба жити приязно» URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/sergiy-ustich-z-dalekymy-rodychamy-ne-zavzhdy-mozhut-dobri-stosun.htm>

проблеми. При підтримці МЗС України за короткий час вдалося провести капітальний ремонт приміщення Посольства. Було створено належні умови роботи консульським працівникам, які щодня обслуговували у неймовірній тисняві у напівпідвальному приміщенні сотні громадян, зокрема українських заробітчани. Дякуючи добрим стосункам з керівництвом уряду та МЗС ЧР, для потреб консульського відділу була виділена вілла поруч з Посольством, у якій до цього знаходилася резиденція швейцарського посла. Ще одним важливим аспектом забезпечення прав українських громадян, зокрема тих, які працюють в індустріальних центрах Чехії, стало започаткування роботи Почесного консула України в м. Брно (ним став випускник факультету міжнародних відносин Київського держуніверситету ім. Т.Шевченка П. Камаріт), а згодом і відкриття в цьому місті консульства України (його очолив керівник Представництва МЗС в Закарпатській області В.Буркало). Коли я приступив до роботи, справжньою проблемою був негатив, розгорнутий у чеських засобах масової інформації про українців, як головний фактор загострення криміногенної ситуації в Чехії. Цьому сприяли інформаційні повідомлення, що виходили із МВС на чолі із В. Груліхом. При цьому майже всі російськомовні «злочинці» кваліфікувалися як українці. Посольством був проведений і наданий МВС та ЗМІ відповідний аналіз, який переконливо показував, що далеко не всі правопорушники є громадянами України. В результаті оцінки МВС і ЗМІ стали значно об'єктивнішими.»⁴

“На час мого перебування Послом у Чехії припало проведення Празького саміту НАТО у 2002 році. Це стало справжнім випробуванням. Навколо участі Президента Л.Кучми у саміті розгорнулася гостра дипломатична боротьба. Впливові у блоці сили прагнули не допустити його приїзду, як і Президента Білорусі А.Лукашенка, в результаті чого Україну, як і східну сусідку, з високою вірогідністю могла очікувати дипломатична ізоляція. При цьому використовувалися різного роду політичні та протокольні прийоми – спроби

⁴Устич С. *Кордон, війна та мир в долі сучасного світу: триада життя чи колапсу? : монографія.* Ужгород: Карпати, 2010. 328 с.

відмови у візовому обслуговуванні, порядок розсадки на заходах форуму, тощо. МЗС України, зокрема глава місії України при НАТО В. Хандогій, робили все можливе, щоб не допустити такого сценарію. Але для цього була дуже важливою позиція Чехії, як країни-господаря. Через своїх друзів я попросив про особисту зустріч з Президентом Чехії В.Гавелом. Під час неофіційної розмови я розповів йому, що йдеться не стільки про персону Президента Л.Кучми, скільки про цивілізаційний вибір України. Якщо Україна не візьме участь у саміті, то буде відкинута на десятиліття, стане вигнанкою міжнародного співтовариства, як Білорусь. Він коротко відповів: «Я не думав, що все так серйозно». В. Гавел нічого не обіцяв, тільки коли прощалися, поплескав по плечу і з усмішкою сказав: «Як же я можу не прислухатися до губернатора колишньої Підкарпатської Русі?». Авторитет В.Гавела був дуже вагомим у світі. І це в черговий раз продемонстрували наступні події. Прибуття делегації України на чолі з Президентом Л.Кучмою стало для багатьох несподіванкою. «Український лідер раптово з'являється на саміті, аби зіпсувати всім забаву» – статтю під таким заголовком присвятило впливове британське видання «Таймс» прибуттю українського Президента на саміт НАТО в Празі. Її автори зазначали, що «ціла ескадрилья з п'ятнадцяти американських винищувачів, включно з системою авіапостереження АВАКС, не змогла зупинити прибуття до Праги небажаного гостя. Попри попередження західних дипломатів триматися осторонь саміту НАТО в Празі, Президент України Л.Кучма таки прибув до чеської столиці», – констатувало видання. Проте воно було переконане: Кучмі в Празі руки ніхто не подасть і за столом з ним не сидітиме. Попри ці заяви участь делегації України, як відомо, була успішною, а усі спроби її ізоляції провалилися. І це в значній мірі пов'язано із послідовною підтримкою України Чехією.»⁵⁶

⁵ Устич С. «З далекими родичами не завжди можуть бути добрі стосунки, проте з сусідами, за всіх обставин, треба жити приязно» URL:<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/sergiy-ustich-z-dalekymy-rodychamy-ne-zavzhdy-mozhut-dobri-stosun.htm>

⁶ Міжнародна асоціація випускників ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Звернення голови правління Асоціації URL:https://www.uzhnu.edu.ua/uk/alumni_association/weekdays3.html

“Місія дипломата – комунікувати. У нас у Посольстві завжди було багато гостей. Скажімо, легенда зовнішньої політики Чехії, соратник В.Гавела В.Лаштуква, про якого вже йшлося. Чи керівник торгово-промислової палати ЧР у зв’язках із країнами СНД В.Плашіл. З їхньою допомогою нам вдалося вирішити чимало проблем двосторонніх відносин. Зокрема, за мою каденцію обсяг взаємної торгівлі та інвестицій між Україною та Чехією було збільшено в декілька разів. Нерідкими гостями були й колеги-посли інших держав. В Посольстві сформувався гарний та дружний колектив. Багато в чому допомагала дружина Світлана, яка активно працювала в Асоціації дружин акредитованих в ЧР послів. Пригощали гостей, чим могли, нерідко доводилося імпровізувати. Але, найголовніше, під час таких зустрічей зміцнювалося взаєморозуміння та довіра. До речі, нинішній Посол України в ЧР Євген Перебийніс працював тоді у Посольстві радником. Я дуже радий, що талановитий і творчий дипломат у непростий час очолює нашу дипломатичну місію.”⁷

Підсумовуючи, можна зазначити, що приклад життєвого та кар’єрного шляху Сергія Івановича Устича є важливим для дипломатів, оскільки він демонструє, як здобути успіх у цій професії, враховуючи важливість навичок лідерства, комунікації та переговорів. Більше того, приклад Устича показує, як можна поєднати роботу в державному секторі з бізнесом та активним громадським життям. Це допомагає забезпечити широкий огляд суспільних питань та проблем, а також більш глибоке розуміння дипломатичного процесу та його впливу на розвиток країни. Загалом, приклад Сергія Івановича Устича може бути корисним для всіх, хто прагне займатися дипломатією та міжнародними відносинами. Його успіх у державному секторі, бізнесі та громадському житті демонструє, як можна розвиватися та досягати мети, не обмежуючись лише однією сферою діяльності.

⁷Устич С. *Кордон, війна та мир в долі сучасного світу триада життя чи колапсу? : монографія.* Ужгород: Карпати, 2010. 328 с.

Сергій Іванович був простим закарпатським хлопчиною із Іршавщини, який зумів подолати невблаганні і складні життєві щаблі та вже у молодому віці став впливовим політиком Срібної землі. І не тільки на Закарпатті його дуже потребували, столиця теж добре знала щирого, відкритого, мудрого і надзвичайно людяного Сергія Устича. “Мій батько – сільський вчитель, вчив мене в ранньому дитинстві, що життя може скластися так, що з далекими родичами не завжди можуть бути добрі стосунки, проте з сусідами, за всіх обставин, треба жити приязно. Шкода, звичайно, що нині виникли ускладнення у відносинах України з деякими нашими сусідами. Проте впевнений, ці ускладнення є тимчасовими. Толерантність і готовність до компромісів допоможуть їх знівелювати.”⁸

Виняткова кар’єра Сергія Івановича є лише підтвердженням тези про те, що талановита людина талановита у всьому. Адже свого часу він був головою Закарпатської ОДА, народним депутатом України, Надзвичайним та Повноважним Послом. І цей список можна ще довго доповнювати. Але, напевно, найважливіше було те, що Сергій Івановичу продовж усього життя ніс та культивував свою любов до Батьківщини. І всі його думки, слова та вчинки були на благо рідного краю, рідної землі. По завершенню дипломатичної служби Сергій Іванович занурився у наукову діяльність, до якої готував себе ще зі студентських років. Будучи єдиним доктором соціологічних наук на Закарпатті згодом повернувся до рідного вишу і став завідувачем кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету. Його знання та життєвий досвід зачаровували та надихали всіх студентів-міжнародників. І не тільки студентів.

Його порівняно недовге, але виразне життя було сповнене наукового та державницького служіння, постійною турботою про розвій європейської України та гідне місце в ній для людей його малої батьківщини – жителів

⁸ Відійшов у вічність справжній дипломат і вчений, надзвичайна людина і патріот свого краю – Сергій Іванович Устич URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/i-patriot-svogo-krayu-sergij-ivanovich-ustich.htm>

Закарпаття. Він умів збирати каміння. Для Закарпаття й України. Він прискіпливо аналізував досягнення і помилки, свої і суспільства. У фундаментальній науці шукав відповідей на виклики часу, що постають перед людьми і суспільством.⁹

Любов і покликання – ось що видається головним у його непересічному житті його родині, учням, колегам, соратникам і друзям. Він був великий гуманіст і люблячий людей чоловік. Згадати хоча б його неймовірні зусилля, витримку й толерантність у процесах відродження ролі церкви в суспільстві, у залагодженні відносин між громадами віруючих різних конфесій, у впровадженні та відстоюванні європейських засад забезпечення прав людини та прав національних спільнот. Покликання. Його енциклопедично освічена та обдарована постать і життєва доля якнайкраще ілюструють потяг до освіти, притаманний жителям Карпатського краю ще від часів єпископа-просвітителя А. Бачинського та епохи Будителів з О. Духновичем на чолі. У історичних стінах середньо-вічного єпархіального колегіуму, тодішній науковій бібліотеці Ужгородського університету, він зачитувався книжками, а по завершенню аспірантури став не тільки фаховим істориком, а й філософом-системологом, доктором наук у галузі соціології, засновником і лідером міжнародно визнаної центральноєвропейської мультидисциплінарної школи транскордонних досліджень.¹⁰

Сергій Устич багато зробив для зміцнення та зростання рідного Ужгородського університету, який у роки його державної діяльності набув статусу Національного, зберіг та додав рис регіонального освітнього лідерства. Як науковець і керівник регіону дбав він і про створення інших закладів освіти та науки. Державник і патріот своєї великої та малої Батьківщини, С. Устич робив усе можливе, щоб гендлярство й хижацтво у економіці та природі Карпат за часів суспільного переходу 90-х років не перетворило регіон на своєрідну

⁹Устич С. *Кордон, війна та мир в долі сучасного світу: тріада життя чи колапсу?* : монографія. Ужгород: Карпати, 2010. 328 с.

¹⁰Устич С. *Історія, що об'єднує. Нариси новітнього транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні: монографія.* Ужгород, 2017.

«Африку» або ж на неоколоніальний анклав у Центрі Європи. І був він у цьому щасливіший і успішніший за відомих пасіонаріїв різних історичних епох: австро-угорської Рутенії – Підкарпатської Русі – Карпатської України. Адже попри усі труднощі транзитивного періоду та політичне протиборство, як єдиний в історії краю всенародно обраний глава області та український парламентарій він разом із громадою спромігся переконати новонароджену українську державу у необхідності ухвалення низки законів, які дозволили вперше в його тисячолітній історії зберегти і примножити продуктивні сили гірського краю, сповільнити трудову міграцію та дати перспективу молоді. Саме цій меті слугували ініційовані ним законодавчі акти про надання населеним пунктам області статусу гірських, діяльність підприємств з іноземними інвестиціями у спеціальній економічній зоні та чисельних територіях пріоритетного розвитку.¹¹

Європеєць за переконанням, чудовий комунікатор і переговорник, як Надзвичайний і Повноважний Посол України у Чеській Республіці, а потім у Словацькій Республіці, як один із представників України в Конгресі регіональних влад при Раді Європи, Сергій Устич разом з іншими державними діячами сусідніх з Україною держав Європейського Союзу став фундатором першого на постсоціалістичних теренах міжнародного об'єднання територіальної співпраці – Карпатського Єврорегіону. Це зробило Закарпаття справжнім центральноевропейським перехрестям транскордонного співробітництва: від Брюсселя до Кишиневу, від Киркенеса до Трієста, від Гельсінкі до Будапешта.¹²

¹¹Устич С. *Кордон, війна та мир в долі сучасного світу: тріада життя чи колапсу?* : монографія. Ужгород: Карпати, 2010. 328 с.

¹²Устич С. *Неадитивне суспільство – quovadis? (Системологічна парадигма): Монографічні нариси/Сергій Устич.* Ужгород: РІК-У, 2020. 340 с.

7 лютого, після декількох хірургічних операцій та тривалого лікування Сергій Іванович відійшов у вічність, але світла пам'ять і його вчення ми будемо пам'ятати завжди.¹³

Список використаних джерел:

1. Устич С. Кордон, війна та мир в долі сучасного світу тріада життя чи колапсу? : монографія. Ужгород: Карпати, 2010. 328 с.
2. Устич С. Неадитивне суспільство – quovadis? (Системологічна парадигма): Монографічні нариси/Сергій Устич. Ужгород: РІК-У, 2020. 340 с.
3. Устич С. Історія, що об'єднує. Нариси новітнього транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні: монографія. Ужгород, 2017.
4. Устич С. «З далекими родичами не завжди можуть бути добрі стосунки, проте з сусідами, за всіх обставин, треба жити приязно»
URL:<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/sergiy-ustich-z-dalekymy-rodychamy-ne-zavzhdy-mozhut-dobri-stosun.htm>
5. Відійшов у вічність справжній дипломат і вчений, надзвичайна людина і патріот свого краю – Сергій Іванович Устич
URL:<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/i-patriot-svogo-krayu-sergij-Ivanovich-ustich.htm>
6. Міжнародна асоціація випускників ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Звернення голови правління Асоціації
URL:https://www.uzhnu.edu.ua/uk/alumni_association/weekdays3.html

¹³ Відійшов у вічність справжній дипломат і вчений, надзвичайна людина і патріот свого краю – Сергій Іванович Устич URL:<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/i-patriot-svogo-krayu-sergij-Ivanovich-ustich.htm>

Король Сергій Петрович –
магістрант факультету
філології, історії та політико-
юридичних наук Ніжинський
державний університет імені
Миколи Гоголя

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ МІЖ УКРАЇНОЮ І КНР

Сучасний стан безпеки на міжнародному рівні є архіпроблемою і є серйозним викликом для інституту дипломатії будь-якої країни. Загроза чисельних військових конфліктів на тлі масштабного вторгнення російських військ на територію України ставить багато запитань і викликів для міжнародної спільноти. Зважаючи на те, що Китай є основним потужним гравцем азійського регіону, посилення міжкультурного діалогу із ним є стратегічним завданням України на даному етапі протистояння російській загрозі. Досягнення у сфері міжкультурної інтеграції сьогодні можуть певною мірою нівелюватися через зміну балансу сил і усвіті внаслідок активної фази російсько-української війни, в тому числі за рахунок посилення впливу Китаю в країнах Азії, зокрема пострадянського простору, та зниження ролі Росії у геополітичній структурі. Наше культурне середовище стрімко змінюється і стає дедалі різноманітнішим, що, у свою чергу, стає важливим та необхідним станом гармонійного розвитку людського суспільства. Адже сьогодні поиллюються процеси прикордонної міграції, претензії національних і інших меншин на окрему культурну ідентичність. І це є культурними наслідками глобалізації, яка формує зростаючу взаємозалежність між усіма рагуолнами світу за рахунок публічної дипломатії, яка відбувається різноманітними шляхами і, зокрема, інформаційній комунікації. Дедалі більше людей живуть у «мультикультурному» середовищі і змушені керувати своїми різноманітними культурними традиціями. Культурна різноманітність також є економічним, соціальним та політичним надбанням, яке необхідно розвивати та належним чином ним керувати. Культурна різноманітність часто викликає старх і неприйняття і тут діалог між культурами стають формою дипломатичного

спілкування та протидією неприйняттю і насильства. Його мета полягає у тому, щоб дати людству можливість мирно та конструктивно жити разом у міжкультурному світі та розвивати почуття спільності та причетності. За визначенням Ради Європи міжкультурний діалог – є відкритим і шанобливим обміном думками. Такий діалог веде до до глибшого розуміння та поваги, глобального сприйняття інших цінностей та способів мислення і є складовою дипломатії. Особливої актуальності сьогодні набуває формування культурного діалогу із Китаєм у контексті необхідності формування безпекової гарантії та контурів для України. Слід зазначити, що міжкультурний діалог між Україною і Китаєм має багаторічну історію: 1) період російської імперії – XVII-XX ст.ст.; 2) радянський період – XX ст. до 1991 р. (до 1949 р. – міграція українців до Китаю та активізація міжкультурного діалогу; – 1949-1960 рр. поживлення відносин, Україна сприймалася як частина радянського простору та культури; – 1960-1991 роки – культура України почала розглядатися як окреме формування із власними тенденціями); 3) період незалежності – 1991 р- – дотепер (1991-2010 р.р. – період усталення;- 2011 -2018 р.р. – період поживлення; – 2019-2021 р.р. – період формування стратегічних напрямів співробітництва, посилення культуного діалогу; – 2022-2023 рік – період неоднозначності (періоди формування міжкультурного діалогу між Україною і Китаєм складено Король С.П.). Двосторонні відносини між Україною та Китаєм формуються у залежності від геополітичних викликів та глобалізаційних тенденцій і публічній дипломатії належить значна роль у вирішенні будь-яких проблем, включаючи і військові.

Література:

1. The concept of intercultural dialogue. Council of Europe. URL: https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp
2. White Paper On Intercultural Dialogue. Living Together As Equals in Dignity. URL: https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white/20paper_final-revised_en.pdf

Іщенко Д.В.,
кандидат історичних наук,
директор Київської школи дипломатичних мистецтв,
керівник програм із історії, теорії й практики дипломатії,
м. Київ, Україна
dmytro.ishchenko@gmail.com

ПОЛІТИКА ПАМ'ЯТІ В ПУБЛІЧНІЙ ДИПЛОМАТІЇ

Вступ (опис проблеми)

Колективна пам'ять належить до неодмінних атрибутів націй і національних ідентичностей¹⁴. Лише збагнувши особливості зазначеного явища, з усіма його пагонами й відгалуженнями, можна осягнути світоглядні парадигми великих спільнот сьогоденного світу. Цю думку, з цілком показовою однотайністю, боронять дедалі численніші наукові дослідження, присвячені указаній проблематиці [див. *наприклад* 32, с. 11-15; 12, с. 1-11; 24, с. 3-7; 35, с. 259-263; 15, с. 283-290]. Та й широка громадськість (як постійний учасник комеморативних ритуалів) дану тезу аж ніяк не заперечуватиме.

Водночас, коли про національну пам'ять ідеться в контексті міжнародному, говорити випадає про її специфічні (й здебільшого непринадні) прояви. В такому розборі ми поринаємо в царину ідей і уявлень, головний сюжет якої – це історія гострих протиборств (зокрема в обставинах, за котрих лейтмотивом зовнішньополітичних стратегій стає принцип «відновлення історичної справедливості»). Саме конфліктності національних репрезентацій минулого як складової частини міждержавних стосунків присвячено першорядну увагу в

¹⁴В контексті наведеного твердження можна порівняти оцінки провідних дослідників націоналізму – як-от Ентоні Сміта (в «Культурних основах націй», «Національній ідентичності» й «Міфах та пам'яті нації») [7, с. 53-55, с. 59-63, 65-74; 8, с. 17-24, с.29-33; 31, с. 57-70, с. 103-105, с. 253-271], Домініка Шнаппера в «Спільноті громадян» [10, с. 142-146], або Джона Армстронга в «Націях до націоналізму» [11, с. 7-9], а також погляди дослідників колективної пам'яті – *наприклад* у П'єра Нора в книжці «Теперішнє, нація, пам'ять» [6, с. 188-192, с. 248-252], у Пола Коннертона в «Як суспільства пам'ятають» [4, с. 70-78, с. 114-17] чи в Барбари Шацької в праці «Минуле – пам'ять – міт» (в якій також розміщено ретельний оглядом причетної літератури) [9, с. 33-48, с. 98-101]. Див також [34, с. 4-9].

причетних академічних розвідках [13, с.7-10; 14, с. 3-8; 17, с. 116-117;33, с. 1-5, с. 221-224; 37, с. 25-29].

Щоправда, починаючи з кінця ХХ століття, в політичних та наукових дискурсах з'явився наголос підкреслено антиконфліктний. Зроблено його на концептові «примирення», відповідно до якого всі народи, якщо їх мотивувати належним чином, спроможні порозумітися в питаннях, пов'язаних із їхньою ворожбою за попередніх історичних періодів. Проте й тут (у справі експериментів із «взаємним прощенням») доводиться констатувати прикрий надмір неспіху, а з ним – продовження «війн пам'яті» [див. 28, с. 29-31; 30, с. 402-404; 29, с. 25-29.].

На цьому тлі (візьмемося стверджувати) колективна пам'ять, як частина міждержавних взаємин, здатна виконувати цілковито нову роль – таку, що перемістить уявлення націй про власну історію з ниви борні до виміру приязні й приятельства. Іншими словами – явище, про котре ми ведемо мову, має стати конструктивним елементом публічної дипломатії.

Запитання до роздумів – яким чином можна добутися окресленої мети та з якими труднощами доведеться мати справу?

Сутужна кар'єра політики пам'яті

Ужиток історичних наративів у політичному житті людських суспільств можемо спостерегти ще на світанні цивілізації – принаймні в тій добі, коли людство створило найпростіші протополітії. До прикладу, міфологеми, складені за племінного устрою, неодмінно містять те, що французький філософ Мішель Фуко визначав як «дискурси влади» [18, с. 7-9, с. 13, с. 24]. У їхніх межах наявну соціальну структуру та панівні повноваження еліт виправдано практично неспростовними аргументами, а саме – оповідями космогонічного й антропогонічного комплексу. Уклінно звернуті в сакральний початок суцього, такі нарації виконували роль, співзвучну професійному історіописанню в більш розвинутих суспільствах. А воно, набувши статусу офіційної історіографії, пристало до служби владарям і їхнім політичним забаганкам [*детальніше в: 18,*

с. 67-69; 22, с. 25; 23, с. 201-202, с. 327, с. 410; 25, с. 79, с. 94, с. 121; 36, с. 92, с. 170-171; 5, с. 39-40].

Історичні концепти, ухвалені можновладцями й декларовані від їхнього імені, часто співіснували (й співіснують сьогодні) з цілком легалізованим ресентиментом, оснований на постійно роз'ятрюваному відчутті гуртової травми. Невпинно й невблаганно, воно проявляло себе як усередині спільноти, так і в контактах із «іншими». З цієї другої площини проростали політичні програми, зіперті на ідею виправлення того становиська, що постало в минувшині – тоді, коли, згідно з відповідною фабулою, ворог-чужинець завдав покривдженому народові (тобто тим, хто виступає з позиції «ми») страждань і горя. Рівночасно, формалізована повідь про компенсацію кривд нерідко зживалася з безустанно проголошуваним курсом на повернення до «золотого віку» й відновлення «втраченої величі» [7, с. 66-69; 18, с. 69, с. 72-75, с. 271-272; 27, с. 3-6].

Розвідки Київської школи дипломатичних мистецтв, зроблені в рамках однієї з її дослідницьких програм, дозволяють обстоювати тезу, за якою зовнішньополітичні намагання «відтворити історичну правду» майже невідворотно призводили до нападницької війни, смертовбивства й жорстокого уярмлення якогось люду. Зазначені закономірності можна проілюструвати мало не безкрайною колекцією історичних прикладів, починаючи від прадавніх цивілізацій [20].

Доба модерного націоналізму, розпочата ХІХ століттям, а найголовніше тоталітарні режими сторіччя двадцятого продемонстрували, наскільки всеосяжним і поманливим може бути в межах національної спільноти вплив ідей, оснований на ресентименті [1, с. 313-317, с. 319); 7, с. 12-15, с.197-198; 18, с. 257].

У різних конфігураціях образу (за шкоду, якої нація зазнала в минулому) й гордощі (за національний характер чи якісь пройдешні здобутки) містилися в політичній риторичі країн світу й після Другої Світової війни. У сьогоденні цей дискурсивний арсенал старанно застосовують повсякчас успішні політики-

популісти в своєму передвиборчому й владному фразерстві [див.3; 21, с. 239–57, с. 239-243; 26, с. 1-4; 27, с. 1-9].

Такий (переважно вульгаризований) ужиток історичних наративів утримує феномен національної пам'яті в антагоністичній системі сприйняття світу. У ній «ми» й «вони» майже завжди мають привід для конфлікту, а курс на примирення нерідко захлинається в перещі щодо ступеня провини причетних сторін.

Пояснення окресленої ситуації є простим – минуле описують, уявляють і шанують лише з давно узвичаєних позицій національної історії. Відповідно до освяченого ними викладу, нація йшла до теперішності безнастанно борючись проти недругів (головним чином, сусідів) за свої інтереси, безпеку, землі, свободу чи незалежність. Пам'ять у зазначеній схемі зосереджено на спогадах передусім травматичних, і для діалогу з іншими спільнотами вона, в своїй нинішній формі, якимось придатним інструментом не видається [див. *наприклад* 19, с. 79-82, с. 109-111].

Що ж можна протиставити такому традиційному конструюванню колективної пам'яті й до чого тут публічна дипломатія?

Ренесанс гуманітаристики й нові історичні студії на дипломатичній службі

Роздуми про оновлення гуманітарних наук, зокрема тих, що пов'язані з відображенням минулого, новацією не є [див. *поміж іншого* 2, с. 202-209].

Ми пропонували б розібрати це питання саме з огляду на те, яким чином гуманітаристика може стати в пригоді дипломатичним зусиллям людства, насамперед – налагодженню близьких стосунків між громадськістю в різних країнах.

Коли йдеться про вивчення міжнародних відносин, гуманітарні дисципліни, вже протягом тривалого часу (скажімо, від початку поточного сторіччя), позиціоновано як понадміру віддалені від практичності. Натомість, їм протиставляють академічні теорії політологічного штибу та вивчення «технологій», розроблених у межах наук суспільних. Той факт, що останні, без

ґрунтовних гуманітарних знань, функціональними не є, залишається, схоже, поза увагою.

Спираючись на досвід Київської школи дипломатичних мистецтв, ми вважаємо, що гуманітарне виховання є обов'язковим для тих, хто обирає своїм фахом дипломатію загалом і дипломатію публічну зокрема. Історичним студіям, на наше переконання, має належати тут першорядне місце – причому, саме з погляду здорової прагматики.

Однак, у даному контексті, підходи до осягнення історії, а також до конструювання репрезентацій минулого, на яких оснований прояви колективної пам'яті, повинні різнитися від тих, що надихаються згаданим вище мотивом національної боротьби, відновлення втраченого статусу й відшкодувань за давні рани, завдані нації.

Підкреслимо, що до щойно сформульованих наведено судження в жодному разі не належить, позаяк натрапити на нього можемо ще в творах ранньомодерних класиків дипломатичної думки¹⁵. Детальніше ми розбираємо цю традицію в наших інших текстах¹⁶, а наразі процитуємо лише одного з таких інтелектуальних велетів.

У своїй праці «Манера ведення переговорів з монархами, корисність переговорів, вибір послів і посланців, а також якості, потрібні для успіху на цій службі» Франсуа де Кальєр (1645-1717 рр.) французький дипломат і знаний письменець часів Людовіка XIV, поміж інших порад щодо виколисування професійних кадрів на ниві закордонних справ, зробив прикметний наголос на історичній ерудиції. Її потребу для гідної дипломатичної освіти в указаному трактаті обґрунтовано цілою серією доводів. Перший торкається знайомства з історичними прецедентами, причетними до тих чи тих перемовин у минулому. Поміж основних джерел на цьому напрямкові де Кальєр особливо виокремив

¹⁵Серед інших – у Альберіко Джентілі (1552-1608 рр.), Генрі Сент-Джона, віконта Болінброка (1678-1751 рр.), Франсуа де Кальєра (1646-1717 рр.) й Філіпа Дормера Стенхоупа, графа Честерфілда (1694-1773).

¹⁶(станом на червень 2023 року – в процесі підготовки до друку).

стоси дипломатичного листування, а також мемуари величних керманічів зовнішньої політики [16, с. 42, с. 62, с. 80].

Дещо далі наголошено, що без годящих історичних поук дипломат «не зрозуміє значення тих історичних алюзій, до котрих удаються його співрозмовники». Через нерозуміння (читаємо там таки) можна не допильнувати «причини повороту переговорів у зовсім інше русло». Тим часом (продовжує наш автор), якщо історичній алюзії в мовленні переговорника-візаві віддати належну увагу, то це дозволить розкрити його спосіб мислення краще, ніж висловлені ним прямі формулювання щодо предмету перемовин [16, с. 62-63].

Настанови ж, присвячені призначенню до посольства в закордонній столиці, містять сукупність аргументів ще більш цікавих для нас у контексті сучасної публічної дипломатії. Поряд із цілком логічним закликом вивчити всю попередню еволюцію відносин між державою самого посланця та державою, до котрої його відрядили, дипломатові приписано «з гідністю пізнати історію країни перебування», а водночас – призвичаїтись до її традицій і манер. При цьому (посилаючись на хиби багатьох французьких дипломатів – головним чином, із бундючної титулованої знаті) де Кальєр застерігає від такого прославляння свого власного краю, котре якоюсь мірою принижуватиме ту країну, де знаходиться посольство [16, с. 95, с. 126].

Головне покликання вказаних рекомендацій – продемонструвати пошану можновладним репрезентантам і народові держави, в якій послу, посланцеві або секретарю посольства випало служити протягом тривалого періоду. Щодо даної функції рецепт Франсуа де Кальєра є нехитрим і витонченим одночасно. Зокрема, він підкреслює, що, знаючи історію країни того державця, при чиєму дворі перебуває дипломат, йому завжди вдасться зробити приємність самому правителю або його офіціалам. Для цього (згідно з де Кальєровими напученнями) в бесідах (як офіційних, так і приватних) слід похвалити значливі звершення, що їх колись учинили предки співрозмовників дипломата. Йому також дораджено послуговуватись історичною обізнаністю для того, щоб (у

світлі, потрібному його державі) інтерпретувати справи поточні в прив'язці до діянь минулих літ [16, с. 95, с. 126-127].

Додамо, що «Манера ведення переговорів» об'єднує освіченість у питаннях історії з принципом «ваговитості культури в дипломатії».

Загалом, у твердженнях де Кальєра нам потрібно відмітити таке:

- 1) Його поради стосуються не наукового історіописання, а саме колективної пам'яті, властивої політичній нації іноземної країни.
- 2) Розуміння того, як зазначена політична нація бачить власне минуле сприяє успіхові дипломата в його роботі, насамперед у налагодженні приязного діалогу з представниками країни перебування.
- 3) Такого результату можна досягти завдяки виявленню поваги й пієтету до історії та культурного спадку тієї країни, а також за рахунок вдалих історичних прикладів для підсилення аргументів при обговоренні актуальних питань.

Описані принципи (попри той факт, що сформульовано їх було три сторіччя тому) мають, на нашу думку, лягти в основу теперішніх навчальних програм із публічної дипломатії – ясна річ, у формі, адаптованій до сьогодення.

Зазначені програми повинні дати майбутнім фахівцям уміння звертатися до колективної пам'яті своїх іноземних візаві таким способом, що, поряд із умілою маніфестацією пошаноби, вможливлуватиме пов'язання власної історії з історією відповідних народів.

Саме як частина дипломатичного вишколу (а також у рамках ширшої освіти для прийдешніх експертів у сфері міжнародних відносин) гуманітарна грамотність, з особливим наголосом на вивченні репрезентацій минулого у світогляді різних націй, може стати неоціненно практичним елементом публічної дипломатії.

Замість висновків: які кроки слід зробити

Для того, щоб, застосовуючи арсенал гуманітарних знань, долучитися до розбудови дружніх взаємин із цільовими аудиторіями в закордонні, українські

заклади вищої освіти (як інтелектуальні центри країни) могли б сполучити зусилля для виконання таких завдань:

- окреслити параметри підготовки фахівців у вимірі публічної дипломатії (а також інших міжнародників) з урахуванням потреби в опануванні проблематики історичних дискурсів і колективної пам'яті;
- запропонувати методи, за допомогою яких наративи щодо історії, культури й культурних ідентичностей України отримуватимуть потрібний емоційний відгук у різних суспільствах на різних континентах;
- сформулювати рекомендації щодо роботи з питаннями колективної пам'яті в інших країнах для тих організацій і установ, що репрезентують Україну та українську культуру в міжнародному вимірі;
- визначити механізми взаємодії між українською академічною спільнотою (із залученням студентства) та дипломатичною службою України в питаннях національної пам'яті, історико-культурної спадщини, колективних ідентичностей і протидії псевдоісторичним дезінформаційним дискурсам на міжнародному рівні.

Київська школа дипломатичних мистецтв запрошує всі зацікавлені інституції (зокрема ті, чийі представники беруть участь у цій конференції) до співробітництва на зазначеному напрямкові.

Список використаних джерел і літератури:

1. Гобсбаум Е. Масове традицієтворення: Європа 1870-1914 рр. / Ерик Гобсбаум // Винайдення традиції (За ред. Е. Гобсбаума й Т. Рейнджера). – К.: Ніка-Центр, 2010. – С. 303-353.
2. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле / Ева Доманська. – Київ: Ніка-Центр, 2012. – 264 с.
3. Еко У. Ур-фашизм [Електронний ресурс] / Умберто Еко // Веб-сайт "Historians.in.ua". – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/statti/525-umberto-eko-ur-fashyzm>.
4. Коннертон, Пол. Як суспільства пам'ятають / Пол Коннертон. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 184 с.
5. Ле Гофф Ж. Середньовічна уява / Жак Ле Гофф. – Львів: Літопис, 2007. – 350 с.
6. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять / П'єр Нора. – Київ: Кліо, 2014. – 272 с.

7. Сміт Ентоні Д. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Наукове видання / Ентоні Д. Сміт. – К.: Темпора, 2009. – 312 с.
8. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність / Ентоні Д. Сміт. – К.: Основи, 1994. – 224 с.
9. Шацька Б. Минуле – пам'ять – міт / Барбара Шацька. – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – 248 с.
10. Шнаппер Д. Спільнота громадян. Про модерну концепцію нації / Домінік Шнаппер. – Харків: Фоліо, 2007. — 223 с.
11. Armstrong J. A. Nations Before Nationalism / John Alexander Armstrong. – The University of North Carolina Press, 1982. – 412 с.
12. Bachleitner K. Collective Memory in International Relations / Kathrin Bachleitner. – Oxford University Press, 2021. – 163 с.
13. Böss M. Remembering the Nation in War and Conflict / Michael Böss // *Conflicted Pasts and National Identities: Narratives of War and Conflict* (Ed. by Michael Böss). – Aarhus: Aarhus University Press, 2014. – С. 7–17.
14. Cairns E. Why Memories in Conflict? / E. Cairns, M. D. Roe // *The Role of Memory in Ethnic Conflict* (edited by Ed Cairns, Mícheál D. Roe). – New York: Palgrave Macmillan, 2003. – С. 3–8.
15. Carretero M., van Alphen F. History, Collective Memories, or National Memories? How the Representation of the Past Is Framed by Master Narratives / M. Carretero, F. van Alphen // *Handbook of Culture and Memory* (ed. by Brady Wagoner). – Oxford: Oxford University Press, 2017. – С. 283–304.
16. De Callières F. On the Manner of Negotiating with Princes; on the Uses of Diplomacy, the Choice of Ministers and Envoys, and the Personal Qualities Necessary for Success in Missions Abroad (Translated from the French by A.F. Whyte) / François De Callières. – New York, Boston: Houghton Mifflin Co., 1919. – 162 с.
17. Fierke K. Bewitched by the Past: Social Memory, Trauma and International Relations / K. M. Fierke // *Memory, Trauma and World Politics Reflections on the Relationship Between Past and Present* (ed. by D. Bell). – New York: Springer, 2006. – С. 116–134.
18. Foucault, Michel. "Society Must Be Defended". Lectures at the College de France, 1975-76. New York: Picador, 2003. – 374 с.
19. Gerner K. Open Wounds? Trianon, the Holocaust, and the Hungarian Trauma / Kristian Gerner // *Collective Traumas: Memories of War and Conflict in 20th-century Europe* (Edited by Conny Mithander, John Sundholm, Maria Holmgren Troy) / Kristian Gerner. – Brussels: Peter Lang, 2007. – С. 79–111.
20. Ishchenko D. References to 'Historical Justice' in International Relations, Or, History in (for, as) Politics [Електронний ресурс] / Dmytro Ishchenko // Website of the Kyiv School of Diplomatic Arts (Вебсайт Київської школи дипломатичних мистецтв). – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://diplomatic-arts.org/blog/references-to-historical-justice-as-an-old-established-practice>

21. Karolewski, Ireneusz Paweł. 'Memory Games and Populism in Postcommunist Poland' / Ireneusz Paweł Karolewski // *European Memory in Populism* (Edited by Chiara de Cesari and Ayhan Kaya). – London: Routledge, 2020, c. 239–57.
22. Lang A. *Custom and Myth* / Andrew Lang. – London: Longmans, Green and Co, 1910. – 312 c.
23. Leeming D.A. *Creation Myths of the World: An Encyclopedia* / David Adams Leeming. – ABC-CLIO, 2010. – 553 c.
24. Liu J. H. *Collective Remembering and the Making of Political Culture* / James H. Liu. – Cambridge: Cambridge University Press, 2022. – 261 c.
25. Malinowski B. *Magic, Science and Religion and Other Essays* / Bronisław Malinowski. – Kessinger Publishing, 2004. – 348 c.
26. Manucci L. *Populism and Collective Memory: Comparing Fascist Legacies in Western Europe* / Luca Manucci. – Routledge, 2019. – 246 c.
27. Meijen, Jens; Vermeersch, Peter. *Populist Memory Politics and the Performance of Victimhood: Analyzing the Political Exploitation of Historical Injustice in Central Europe* / Jens Meijen, Peter Vermeersch // *Government and Opposition*, 2023. C. 1-19.
28. Portnov A. *Polish-Ukrainian historical controversies: an overview* / Andrii Portnov // *The Politics of Memory in Poland and Ukraine: From Reconciliation to De-Conciliation* (Edited by Tomasz Stryjek, Joanna Konieczna-Sałamatin). – New York: Routledge, 2023. – C. 21–35.
29. Qiu, Jin. *The Politics of History and Historical Memory in China-Japan Relations* / Jin Qiu // *Journal of Chinese Political Science*. Volume 11, 2006. C. 25-53.
30. Shin G. *Divided Memories and Historical Reconciliation in East Asia* / Gi-Wook Shin // *Routledge Handbook of Memory and Reconciliation in East Asia* (Edited by Mikyoung Kim). – London, NY: Routledge, 2016. – C. 402–415.
31. Smith A. D. *Myths and Memories of the Nation* / Anthony D. Smith. – Oxford: Oxford University Press, 1999. – 288 c.
32. Wang Z. *Memory Politics, Identity and Conflict: Historical Memory as a Variable* / Zheng Wang. – Springer, 2017. – 102 c.
33. Wang Z. *Never Forget National Humiliation: Historical Memory in Chinese Politics and Foreign Relations* / Zheng Wang. – New York: Columbia University Press, 2012. – 312 c.
34. Wertsch J. V. *Voices of Collective Remembering* / James V. Wertsch. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 202 c.
35. Wertsch J. V. *National Memory and Where to Find It* / James V. Wertsch // *Handbook of Culture and Memory* (ed. by Brady Wagoner). – Oxford: Oxford University Press, 2017. – C. 259–282.
36. Witzel M. *The Origins of the World's Mythologies* / Michael Witzel. – Oxford University Press, 2012. – 720 c.
37. Yang D. *Historical Revisionism in East Asia: What Does Politics Have to Do with It?* / Daqing Yang // *Contested Views of a Common Past: Revisions of History in Contemporary East Asia* (Edited by S. Richter) / Daqing Yang. – Frankfurt am Main.: Campus, 2008. – (422). – C. 25–46.

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ФОРМА ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Раїса Дудка,
orcid.org/0000-0002-4440-5611
кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
Ніжинського державного університету
(Україна, Ніжин, Графська, 2)
dudkaraisaa@ukr.net

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ВСУЧАСНІЙ ДИПЛОМАТІЇ США

Інтернет-революція торкнулася всіх аспектів життя, зокрема міжнародних відносин, трансформувавши дипломатію як інструмент зовнішньої політики. Система нової публічної дипломатії розглядається як засіб спілкування між дипломатами та громадськістю, використовуючи платформи соціальних медіа для досягнення своїх внутрішньополітичних та зовнішньополітичних цілей та управління іміджем країни.

Сучасна дипломатія Сполучених Штатів Америки відіграє важливу роль у формуванні та реалізації зовнішньої політики країни. Одним з ключових аспектів сучасної дипломатії США є підтримка світового лідерства. США виступають ініціатором та співорганізатором міжнародних форумів, таких як Група семи (G7), Група двадцяти (G20), Організація Об'єднаних Націй (ООН) та багато інших. Ці форуми надають можливість для обговорення глобальних проблем, координації заходів та вироблення спільних підходів до вирішення викликів, що стоять перед міжнародною спільнотою.

Дипломатія США також активно використовує інструменти економічної дипломатії для сприяння зовнішньоекономічних інтересів країни. США є одним із найбільших світових економічних гравців і використовують свої економічні можливості для встановлення та підтримки торгових відносин з іншими країнами.

Значний вплив на сучасну дипломатію США має також кібердипломатія. Інтернет та соціальні мережі стали важливими засобами комунікації та впливу,

які використовуються для спілкування з громадськістю, обміну інформацією, формування глобальної думки та підтримки демократичних процесів. Попри те, що сучасна дипломатія США є достатньо впливовою, вона також стикається з численними викликами та складними геополітичними ситуаціями. Глобальні конфлікти, тероризм, екологічні проблеми, кібератаки та розповсюдження зброї масового знищення потребують ефективних дипломатичних стратегій та міжнародного співробітництва для їх вирішення.

Крім того, розробка та застосування нових технологій також створюють нові виклики для дипломатії. Кібербезпека, штучний інтелект та кіберзагрози стали невід'ємною частиною дипломатичних зусиль для забезпечення безпеки та захисту національних інтересів.

На сьогодні Сполучені Штати Америки є одними з найуспішніших у її цифровізації. 2007 р. можна вважати початком активного розвитку нової дипломатії США, коли Б. Обама, тодішній сенатор штату Іллінойс, став першим світовим лідером, який приєднався до Twitter і Facebook. При адміністрації Б. Обама зусилля в галузі публічної дипломатії покращилися, а також відбулося сприятливе зростання іміджу Сполучених Штатів серед іноземної громадськості. Соціальні медіа-ресурси відіграли значну роль у зусиллях адміністрації Б. Обама щодо публічної дипломатії та національного брендингу Сполучених Штатів.

У серпні 2018 р. відбулася модернізація Ради керуючих з питань мовлення, яка офіційно була перейменована в Американське агентство глобальних ЗМІ, що підтвердило глобальні наміри розвитку публічної дипломатії США у цифровому вимірі. П'ять медіаорганізацій, а саме Голос Америки, Бюро мовлення Куби, Радіо Вільна Європа, Близькосхідні мовні мережі та Радіо Вільна Азія стали основою у поширенні національних інтересів США, завданням якої було інформувати, залучати та об'єднувати людей по всьому світу з метою підтримки свободи і демократії.

Значну роль у діджиталізації сучасної дипломатії США відіграє прес-служба Білого дому, яка відповідає за зв'язки посольств із засобами масової

інформації, роз'яснює зміст політики США та обробляє всі запити ЗМІ, що стосуються офіційної політики уряду.

Серед інших важливих кроків у цифровізації публічної дипломатії було створення Відділом міжнародних інформаційних програм Держдепартаменту, посольських платформ, що представляють США за кордоном, які в режимі реального часу показують усі дії з соціальними мережами. Для полегшення розробки контенту посольствам, було створено хмарне програмне забезпечення з редагуванням фото та відео, враховуючи специфіку місцевої аудиторії. Зокрема, підтримка онлайн програм «Ініціатива молодих африканських лідерів» та «Ініціатива молодих латино-американських лідерів». За допомогою них застосовуються принципи аналізу аудиторії, маркетингу по електронній пошті та інформаційно-пропагандистських кампаній для залучення цих аудиторій через цільові кампанії, спрямованих на створення громадської підтримки конкретних політичних цілей США.

Також значна увага була спрямована на розробку забезпечення для протистояння впливу неправдивої інформації в мережі Інтернет. Однією із небезпек діджиталізації, яку відмітили у звіті Консультативної комісії США з питань публічної дипломатії, є дезінформація. Агентство США з глобальних медіа і Державний Департамент працювали над зміцненням системи інформування та перевірки інформаційної достовірності. Центр глобальної взаємодії, створений у 2016 р. Держдепартаментом, став основним механізмом боротьби проти пропаганди та дезінформації, яка може завдавати шкоди іміджу США та заблокувати онлайн координацію публічної дипломатії країни.

Отже, сучасні міжнародні відносини характеризуються стрімким розвитком, вже звичним стало застосування цифрової дипломатії. Помітно стрімко у сферу дипломатії було залучено сучасні інформаційно-комунікаційні технології, відбувається поступова діджиталізація зовнішньополітичної діяльності держав й окремих посадових осіб. У Сполучених Штатах Америки налагоджений чіткий механізм цифровізації дипломатичної діяльності, що

працює на державному рівні. За час президентства Д. Трампа відбувся швидкий процес діджиталізації в сучасній публічній дипломатії країни.

Список використаної літератури:

1. Дипломатичний словник. [Електронний ресурс]. URL: <https://diplomacy.state.gov/discoverdiplomacy/references/169792.htm>.
2. Education&Exchanges. URL: <https://eca.state.gov/programs-initiatives/youth-programs>; “Support for American Jobs Parts I & II”. URL: <http://www.uscib.org/uscib-content/uploads/2017/07/Support-For-American-Jobs-II.pdf>.
3. The 9/11 Commission Recommendation on Public Diplomacy: Defending Ideals and Defining the Message/ Patricia S. Harrison, Assistant Secretary of State for Educational and Cultural Affairs, Statement Before the House Committee on Government Reform: Subcommittee on National Security, Emerging Threats, and International Relations. Washington, DC, August 23, 2004. URL: <http://exchanges.state.gov/news/2004/082304.htm>
4. <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/10540>
5. <http://eustudies.history.knu.ua/uk/illya-gavrylenko-osoblyvosti-zdijsnennya-publichnoyi-ta-kulturnoyi-dyplomatiyi-ssha/>
7. Примаченко Л. В. Система державного управління Сполучених Штатів Америки: досвід для України. Київ, 2011.
8. Тищенко-Тишкова О.М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2009/4/4.pdf>
9. Ціватий В. Зовнішня політика і дипломатія США XXI століття: інституціонально-кадровий і регіональний аспекти. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.americanstudies.history.knu.ua/wp-content/uploads/2017/01/Ціватий-В.pdf>

Хоменко І.А.,
студентка
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна
khomenko560@ukr.net

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК НАПРЯМОК ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Публічна дипломатія має важливе значення для зовнішньополітичної діяльності кожної держави. Вона є ефективним інструментом для формування позитивного образу країни, просування національних інтересів через активний діалог з іноземною аудиторією. Провідною технологією публічної дипломатії, яка об'єднує решту інструментів стає так звана «цифрова дипломатія», яку також називають «публічна дипломатія 2.0». Її виникнення спричинене стрімким зростанням ролі соціальних медіа у суспільному житті та їх проникненням у сферу політики.[5, с.14]

Першими масово почали використовувати свої глобальні мережі представники США для посилення впливу та вирішення дипломатичних завдань. Тож спочатку термін «цифрова дипломатія» використовували стосовно публічної політики США, що цілком зрозуміло, адже саме в там вперше зародився Інтернет та інформаційно-комунікаційні технології були вперше перетворені на інструмент публічної дипломатії.

Американський політолог Джозеф Най досліджував публічну дипломатію, що навіть розробив цілу концепцію «м'якої сили». Джозеф Най акцентує увагу на поняттях «жорсткої» та «м'якої» сили, як ключових методів досягнення державою власних інтересів на міжнародній арені. Автор пояснює, що «жорстка сила» означає військову міць країни та її здатність здійснювати економічний тиск. Зіншого боку, «м'яка сила» забезпечує досягнення бажаних результатів не примусом чи «підкупом», а саме через формування культурної свідомості та привабливості країни. Тому, політолог наголошує, що дієвим інструментом нарощування «м'якої сили» слугує саме публічна дипломатія. Джозеф Най виділив три основних виміри публічної дипломатії: Перший вимір

це щоденна комунікація пояснення контексту внутрішньої і зовнішньої політики. До другого виміру належить стратегічна комунікація – розвиток простих тем. Адже публічна дипломатія передбачає підготовку головної теми, спрямованої на підтримку певної політики. Третій вимір – розвиток відносин з «ключовими» індивідами через стипендії, обміни, тренінги, семінари, конференції тощо.[3, 60].

Термін «цифрова дипломатія» або ж «електронна дипломатія» набуває більш широкого поширення завдяки австралійському науковцю Ф. Хансону та його праці «Революція та держдепартамент: поширення Е-дипломатії». Він визначив електронну дипломатію як можливість використання Інтернету та нових нових ІКТ для досягнення дипломатичних цілей [2]. Схоже визначення надає політолог Еван Поттер, що цифрова дипломатія – це проведення дипломатії за допомогою мережевих технологій. [4]

Натомість Бен Скотт, радник з інновацій колишнього держсекретаря США Хілларі Клінтон, виділяє такі три складові цифрової дипломатії:

1. Публічна дипломатія, включаючи використання онлайн-платформ.
2. Побудова досвіду в технологічній політиці та розуміння того, як Інтернет впливає на міжнародні події, такі як політичні рухи.
3. Вплив на політику розвитку та ефективніше використання ІКТ для сприяння економічному зростанню в усьому світі.[1]

Необхідно відзначити, що цифрова дипломатія має низку переваг та ризиків. В першу чергу вона забезпечує швидку та ефективну комунікацію, адже дає можливість охопити мільйонну аудиторію за лічені секунди, дозволяє розв'язувати проблеми швидше та з меншими витратами, а отже значно економить час та кошти дипломатичних місій. Окрім цього, сприяє підвищенню відкритості та прозорості це забезпечує достатню близькість до аудиторії. З іншого боку використання цифрових інструментів та мереж може призвести до кіберзлочинності. Кожен рік зростає кількість кібератак, що спричиняють витік закритої дипломатичної інформації. Часто мережу Інтернет використовують для поширення фейків та дезінформації.

Отже, цифрова дипломатія є новим напрямком публічної дипломатії, вона надає широкий спектр можливостей для реалізації дипломатичних завдань. Основними інструментами такої дипломатії виступають соціальні мережі, завдяки їм уряди країн швидше взаємодіють з іншими державами, партнерами та громадськістю.

Список використаних джерел та літератури:

1. Antony Funnell. E-diplomacygoesglobalURL: <https://www.abc.net.au/radionational/programs/futuretense/digital-diplomacy/5344156>
2. Hanson F. (2012). Revolution @State: The Spread of ediplomacy. Lowy Institute. URL:https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/03_ediplomacy_hanson.pdf
3. Nye, J. S Soft power. The means to success in world politics. New York: Public Affairs, 2004. 130 p.
4. Potter EH, ed (2002) Cyber-Diplomacy: Managing Foreign Policy in the Twenty-First Century. Montréal, London: McGill-Queen's University Press.
5. Краснопольська Т. М., Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії / Т.М. Краснопольська, І. М. Милосердна // Актуальні проблеми політики. 2022. – Вип. 69. – С.13-19.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бенчак Олеся Федорівна, доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій ДВНЗ «УжНУ», к.соц.н.

Бровко Альона Григорівна – старший викладач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, кандидат історичних наук, старший викладач.

Васьковський Олексій Вікторович – магістрант факультету філології, історії та політико-юридичних наук Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Ващенко Ю.А. – магістрант факультету філології, історії та політико-юридичних наук Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Деркач Валерія Валеріївна – студентка 4-го курсу. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

Дудка Раїса Анатоліївна – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, кандидат історичних наук, доцент.

Забузова О.В. – виконавча директорка ГО «Київська школа дипломатичних мистецтв»

Земзюлін Іван Артурович – магістр 1 курсу Навчально-наукового інститут іноземних мов Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Земзюліна Наталка Іванівна – професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, доктор історичних наук професор.

Іщенко Дмитро Володимирович – кандидат історичних наук, директор Київської школи дипломатичних мистецтв, керівник програм із історії, теорії й практики дипломатії

Король Сергій Петрович – магістрант факультету філології, історії та політико-юридичних наук Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Кретов Павло Васильович – доцент кафедри філософії, соціальних та політичних наук. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, кандидат філософських наук, доцент.

Кретова Олена Іванівна – доцентка кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури та методики навчання. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, кандидат філософських наук, доцент. кандидат педагогічних наук, доцент.

Кучменко Елеонора Миколаївна – професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, доктор історичних наук, професор

Ляшенко Катерина Леонідівна – студентка 3-го курсу. ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Мателешко Юрій Павлович – доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», кандидат історичних наук, доцент.

Мицик Лариса Миколаївна – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, кандидат історичних наук, доцент.

Момот Станіслав Михайлович – студент 4-го курсу. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

Прудько В'ячеслав Олександрович – доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, кандидат історичних наук, доцент.

Сідорова Мар'яна Сергіївна – студентка. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького.

Тимченко Олександр Анатолійович – магістрант факультету філології, історії та політико-юридичних наук Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Тодоров Ігор Ярославович – доктор історичних наук, професор, кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій Ужгородський національний університет, професор

Токар Петро Васильович – науковий співробітник НН Інституту євро інтеграційних досліджень, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних комунікацій УжНУ, канд. соціол. наук, доцент

Хоменко Інна Анатоліївна – магістрантка факультету філології, історії та політико-юридичних наук Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

Наукове видання

**«ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ»**

Збірник матеріалів

міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

24-25 травня 2023 року

Технічний редактор – І. П. Борис

Верстка, макетування – А. В. Новгородська

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 20.07.2023 р.
Гарнітура Times New Roman
Замовлення №

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 4,93
Ум. друк. арк. 6,16

Папір офсетний
Ел. видання

Видавництво
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.